ПОШТАРИНА ПЛАЋЕНА У ГОТОВУ

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

20 октобар

НЕДЕЉНИ ЛИСТ НАРОДНОГ ФРОНТА БЕОГРАДА

БРОЈ 88 ГОД. II | ИЗЛАЗИ СВАКОГ ПЕТКА | БЕОГРАД, 10 АВГУСТА 1946 Г. | ВЛАЈКОВИЋЕВА 8, ТЕЛ. 23-003 и 20-443 | ЦЕНА ОВОМ БРОЈУ 2 ДИН.

ШТА СЕ КРИЈЕ ИЗА ДИСКУСИЈЕ

о процедури на Мировној конференцији

Конференција мира у Паризу ушла је у другу недељу свога рада. Према досадашњем држању појединих делегација, према писању иностране штампе, према читавој атмосфери која тамо влада, ми смо у стању да већ сада извучемо извесне закључке.

Можда ти закључци неће многима изгледати баш тако ружичасти. Можда ће људе, који су навикли да на све појаве гледају са становишта својих властитих, субјективних жеља и намера, извесне ствари, које су се манифестовале на Конференцији, разочарати. Међутим, песимизму нема места, као ни лажном оптимизму.

Мировна конференција у Паризу треба да да предлоге и препоруке за стварање мировних уговора с бившим сателитима Немачке. Као што је рат продужење политике другим — оружаним — средствима, тако је и мир продужење оне политике која је нашла свој најбољи израз у самом току рата, политике која иде за тим да конкретизује, оствари и озакони ратне циљеве победничких народа и држава. Као што су се за време рата, у самом његовом току, испољавале извесне тенденције и појаве које су на овај или онај начин јачале или слабиле фронт антифашистичке коалиције унутар ње саме, тако су се и после победе те исте тенденције појавиле, у овој или оној форми, на међународној арени и њихов позитивни или негативни утицај неоспорно се осећа на сваком кораку.

Снаге истинске демократије, снаге истинског, демократског и трајног мира залажу се и на Мировној конференцији за праведно решење свих међународних проблема на бази већ постигнутих и многим уговорима зајамчених принципа. Снаге реакције, империјализма и фашизма, носиоци идеје новог Версаја и новог господства и доминације у свету неколико или само једне империјалистичке силе, гурају ка цепању јединства антифашистичког блока, ка сејању нових смутњи и немира, ка стварању нових извора агресије и ратних заплета.

У том светлу треба гледати и на целокупан садашњи и будући развој ситуације на Конференцији мира у Паризу. Са тог становишта треба просуђивати и борбу која се данас води око, на први поглед тако безначајног, питања процедуре.

Шта уствари значи борба око тога хоће ли се одлуке на Конференцији доносити простом или двотрећинском, квалификованом већином? Зар није, кад се има у виду да ове одлуке доносе државе које су мање или више узеле активног учешћа у рушењу фашизма и нацизма у свету, — зар није свеједно како ће се гласати о мировним уговорима који долазе као резултат заједнички извојеване победе?

Из онога под којим и каквим паролама, за чије и какве циљеве се води ова борба о процедури, излази да није свеједно. О процедури се, и поред свих неслагања по извесним питањима, није толико разглабало за време рата ни у Москви, ни у Техерану, ни на Криму, па ни у Потсдаму, јер је требало ликвидирати непријатеља који је чинио очајничке покушаје да унесе раздор међу савезничке нације и на тај начин спасе своје до темеља уздмане позиције. Тада се радило и ратовало, и ишло заједнички на заједничког непријатеља. Истина је ,они који данас питањем процедуре желе да некако анулирају примљене обавезе на горе поменутим међусавезничким конференцијама, и за време рата нису баш седели скрштених руку. Они су тада, например, ревносно и радо подупирали отезање читаве оне »процедуре« око отварања — Другог фронта.

Није прошло једва годину и нешто више дана од победе над фашистичким агресорима, а ова политика наших западних савезника нашла је свој практични израз по читавом низу међународних проблема, а у неким земљама (Грчка, Индонезија, Палестина, Кина, итд.) и своје практично решење које стоји у вапијућој супротности са свим изјавама и одлукама учињеним у току рата. То су чињенице. И демократска јавност света је у више наврата рекла поводом тих чињеница своју реч осуде.

Нове црте у англо-америчкој спољној политици запажене су још на конференцијама Савета четворице министара, које су наизменично одржаване у току 1945 и 1946 године у Лондону, Москви и Паризу, у циљу припреме нацрта мировних уговора. Укратко изложене, оне се у очима демократског јавног мнења огледају, углавном, у следећем:

1) у покушају да се с политике узајамног споразумевања пређе на политику диктовања и натурања своје воље;

2) у покушају да се стварају разни аранжмани и споразуми иза леђа осталих савезника, а у извесним случајевима и у покушају стварања блокова и других реакционарних комбинација, од којих је најреакционарнија идеја о такозваном »западном блоку«; и

3) у отвореном и неприкривеном стремљењу међународне реакције — чији утицај често постаје скоро опипљив у Америци и Енглеској — да васкрсне старе планове о остварењу једног новог империјалистичког господства у свету.

Разуме се, ни Мировна конференција у Паризу није могла да остане потпуно поштеђена ових покушаја. Само је овде читава ова игра добила вид тобоже демократске борбе »малих« сила, противу »великих«. Делегати Холандије, Аустралије, Новог Зеланда и других земаља, које у већој или мањој мери стоје под директним утицајем и зависношћу од стране западних сила, иступили су противу начела двотрећинске већине и захтевали да се на Конференцији гласа простом већином, тј. укратко речено, да се све одлуке доносе надгласавањем.

Премда се знало ко стоји иза ових »малих« и ко их гура на овај пут, очекивало се да ће делегати западних савезника гласати за примену оног начела које су, на десетак дана пре отварања Мировне конференције, прихватили на заседању Савета министара. Међутим, до тога није дошло. И Бернс и Мак Нил читавим својим ставом ишли су за тим да се минира ова одлука Савета четворице.

У своме говору совјетски претставник Молотов је окарактерисао читаву ову игру као опасну »игру гласова« која води ка стварању блокова и несугласица међу савезницима, што само може да користи дојучерашњим нападачима.

А енглески лист »Манчестер гардијан«, осврћући се на рад Конференције и борбу око процедуре, ни мање ни више, пише ових дана следеће:

»Морамо признати, каже овај лист, да постоје истинске тешкоће. Да се грубо изразимо, сасвим је истина да — кад би се све одлуке доносиле простом већином — »совјетски блок« никад не би имао наде да продре са својим захтевима. Међутим, кад би се одлуке доносиле двотрећинском већином — »англосаксонски блок« са своје стране не би могао да протури своје предлоге..«

Овакво резоновање овог британског листа није усамљено. Постоје авантуристи који, према речима Молотова, проглашују за свој циљ припремање трећег светског рата и који, према томе, не само да не презају од погубне политике блокова, него их још и прижељкују. Ти авантуристи — то су остаци фашизма у свету, које обилато потпомажу међународни монополистички савези, картели и трустови.

Став наше делегације на Мировној конференцији у потпуној је сагласности са целокупним нашим досадашњим ставом и борбом у току ослободилачког рата. Као и за време рата, тако и после победе, наша земља и наши народи сматрају да трајан мир у свету може бити могућ само под условом ако се, прво, испуне сва дата обећања и све обавезе и, друго, ако се очува и одржи јединство трију великих сила, на бази потпуног узајамног споразумевања, сарадње и равноправности. У сваком другом случају, наша делегација је изјавила да се неће сматрати везана одлукама које не буду донете већином од две трећине гласова.

На последњој седници Комисије за процедуру прихваћен је британски амандман који усваја и један и други начин гласања. Југославија је на то предложила да се, »у случају да предлог једне савезничке земље, суседне непријатељској држави која је у питању, не буде прихваћен ни двотрећинском ни простом већином гласова, влада те савезничке државе поднесе тај предлог на испитивање непосредно Савету министара иностраних послова.«

Они који везују све своје наде на разбијање Мировне конференције и потпуни раздор међу савезницима заклањањем иза демократских фраза о заштити интереса »малих« противу »великих« не могу никога преварити. Прошли рат је вођен под демократским и ослободилачким паролама и неће бити лако реакционарним смутљивцима, који су навикли да лове у мутном, да точак историје окрену унатраг. Читав низ обавеза не може се тако једноставно погазити, а да се не рачуна на гнев ратом измучених народа и отпор демократског јавног мишљења читавог света.

У тим оквирима, и под овим углом, треба пратити даљи развој догађаја на Конференцији мира, која ће несумњиво, на крају крајева, морати и поред свих покушаја њеног минирања, да дође до једног споразумног и заједничког решења.

Т. М.

ДЕФИЛЕ ФИСКУЛТУРНИКА ЈУГОСЛОВЕНСКЕ АРМИЈЕ

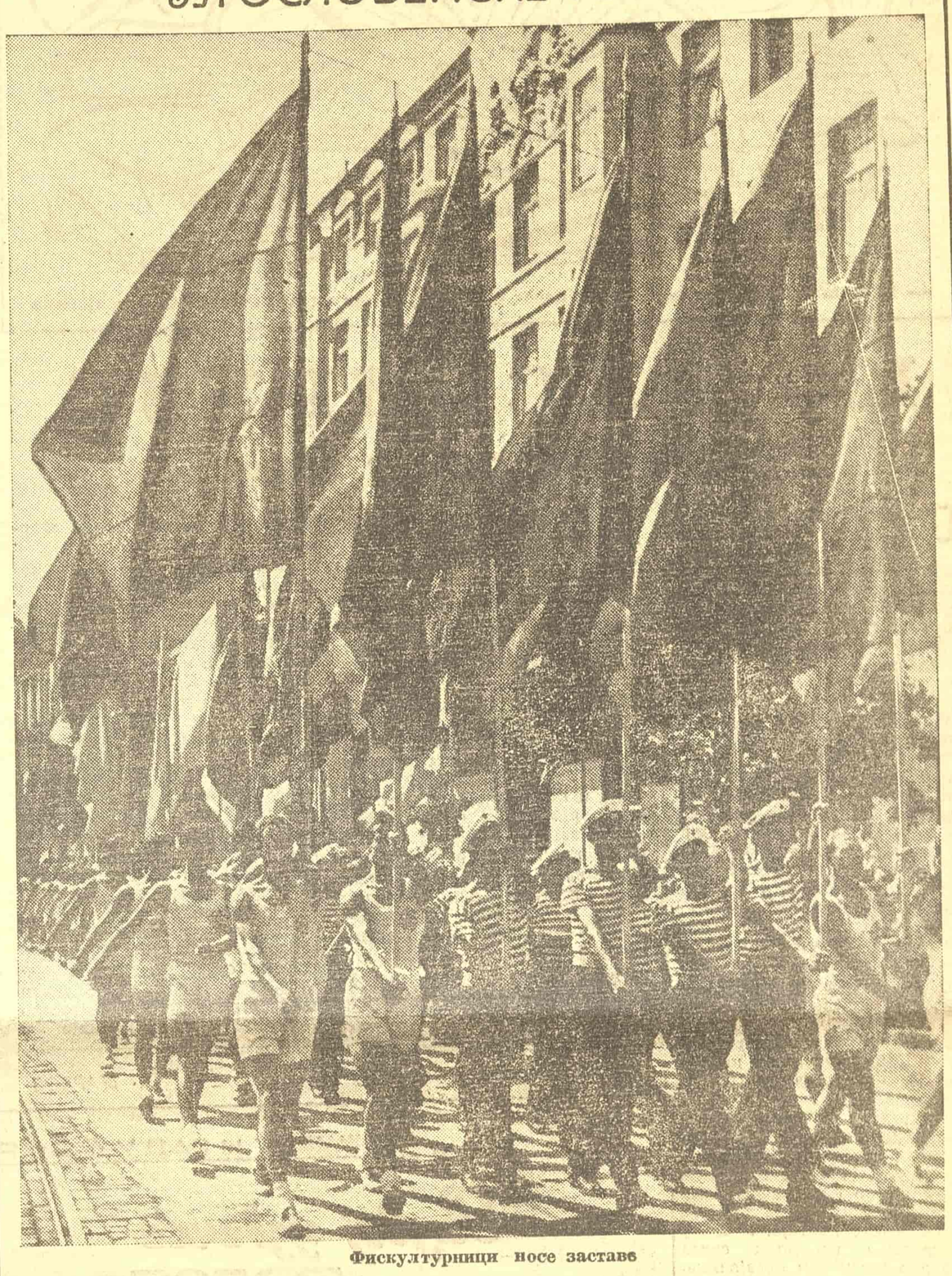

Фискултурници носе заставе

Благе казне за крадљивце у Трећој радничко-службеничкој задрузи

Радничко-службеничке задруге створене су у најтежим моментима, непосредно по ослобођењу, кад је једна тешкоћа сустизала другу, кад се са сваком морало борити пуном снагом. Превозна средства, извори снабдевања, просторије, стручно особље, борба са црном берзом, магацини, а онда и финансиска средства. Радници и намештеници, и сами у хаосу прековремених радних сати, ратне исцрпености и недовољних животних услова, одвајали су од уста своје чланске уделе, који су били главна и једина материјална подлога пословања задруга.

Данас су задруге стале на своје ноге. Оне данас раде пуним капацитетом и у непрекидном су развоју. Оне су искључиви снабдевачи радних људи и њихових породица и ту своју улогу врше заиста добро. Но ни то се не постиже без жртава појединаца, без пунога залагања и дан-ноћних напора.

Међутим, и у редове ових трудбеника који оспособљавају задружни сектор, задужују будућност, увукли су се и увлаче крадљивци, задружни »пацови«, који због својих уских, личних, родбинских и пријатељских интереса, нагризавају оно што је постигнуто крајњим залагањем стотина и хиљада.

Захваљујући будности осталих и евиденцији и контроли, које обухватају све гране нашега живота, ти прекршитељи бивају ухваћени и изведени пред народни суд. Али шта бива? Уместо да се ошине, уместо да се ишчупа зло из наше средине, уместо да се строго казне крадљивци за свој противзаконити, противнародни и противдруштвени рад, они бивају лако пропуштени кроз руке власти и судија, користећи читав низ неоснованих и »олакшавајућих околности« изриче у име опљачканог народа комично благе казне.

Као очит пример тога прелажења преко кривица и благе казне нека послужи случај Треће радничко-намештеничке задруге Првога рејона. Стицајем околности ова је задруга имала међу својим службеницима, у кратком раздобљу, два крадљивца, који нису искусили заслужену казну за своје прекршаје, захваљујући несхватању судије Живојина Д. Марковића како је крупан прекршај крађа имовине радника и намештеника.

Први крадљивац је Радмила Анђелковић, која је као пословођа једне продавнице крала »Унра« пакете за себе и за своје рођаке и пријатеље.

За све ове прекршаје, уместо да буде кажњена примерно, није лишена слободе, већ јој је одређена казна принудног рада у трајању од пет месеци.

Други крадљивац је Јосип Лазар, пословођа, који је сукцесивно, у неколико махова, поткрадао благајну задруге и фалсификујући књиге у продавници, а покушавајући да их фалсификује и у књиговодству, украо 128.000 динара. Крађа је откривена 26 јуна и исти судија је осудио овога лопова на осам месеци затвора.

И тако, уместо да се радикалним мерама стане на пут оваквим прекршајима, уместо да се из корена ишчупа зло из наше средине, у име народа се доноси пресуда, коју народ никад не би одобрио.

Са органима наше привреде и трговине, са органима нашега задругарства треба најенергичније отсецати чиреве и не дозвољавати да се они и даље шире.

Зато ми тражимо ревизију судских поступака по кривици оба крадљивца, јер казна изречена њима треба да буде егземпларна, треба да буде пример за све оне, који немају савести, већ закон треба да их држи на потребној грађанској висини. Та казна треба да буде опомена службеницима слабога карактера, а не потстрек да пођу путем ових прекршитеља.

„HIS MASTER'S VOICE"

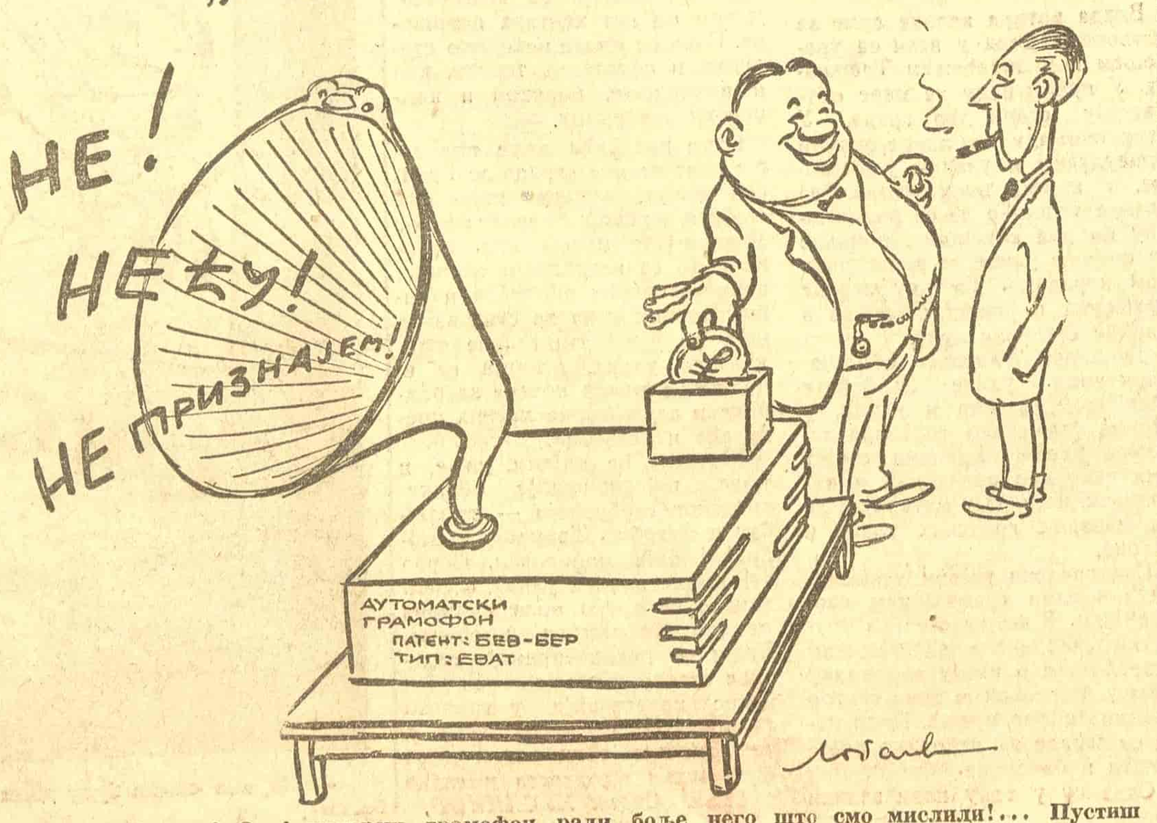

— Богами! Овај модерни грамофон ради боље него што смо мислили!... Пустиш пару и свира штогод желиш!

Опробана стратегија

Казнене експедиције Грчке војске и жандармерије у околини Олимпа против демократских елемената. (ТАСС)

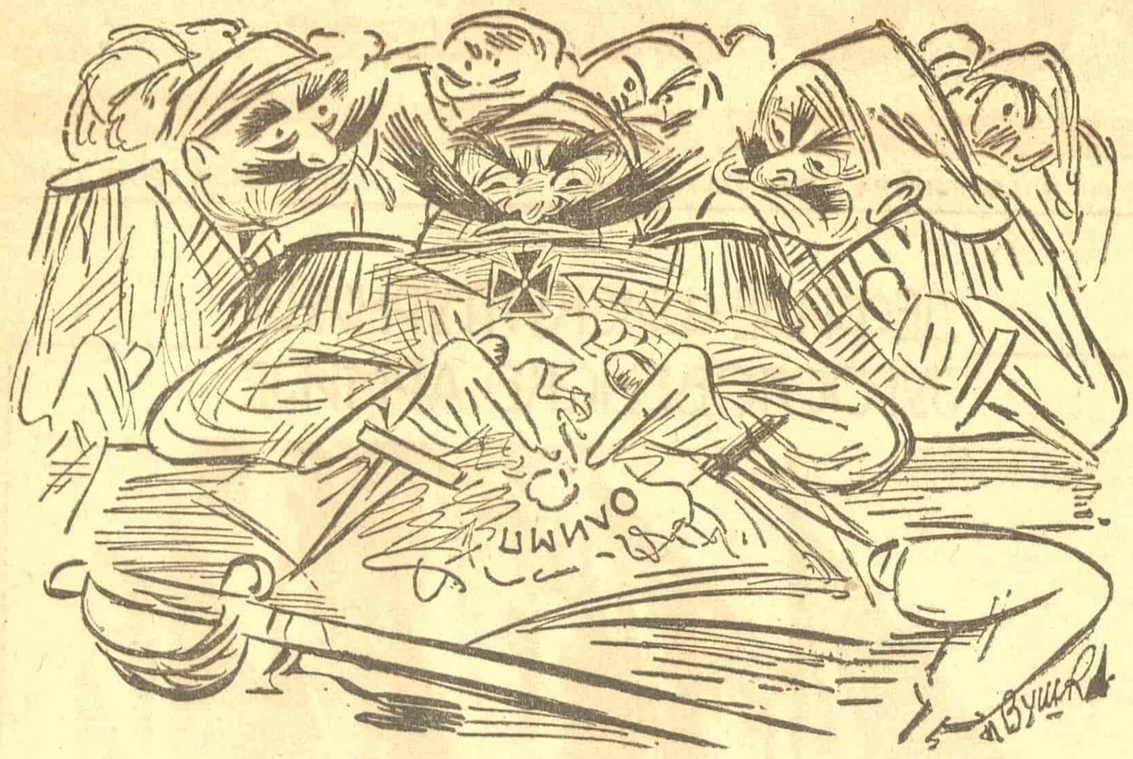

— Прво ћемо запалити села, затим народ стрељати, па тек онда ударити на непријатеља

КО РАСПИРУЈЕ

грађански рат у Кини

Говорећи ту скоро на конференцији за штампу одржаној у Нанкингу, Чшоу-Ен-Лау, шеф делегације кинеске Комунистичке партије, која води преговоре са Куомингтанговом владом, изјавио је да је грађански рат у Кини, из операција локалне природе, прерастао у рат великих размера. На садашња четири фронта грађанског рата — у Северној, Централној и Јужној Кини — у офанзиви против народно-револуционарних трупа учествује преко један милион Куомингтангових војника. Према томе, после дугогодишње тешке борбе са најсвирепијим непријатељем — јапанским империјализмом — после борбе, у којој је кинески народ поднео огромне жртве, Кина је и данас у истом унутрашње - политичком положају, у коме је била пре десет година. Која то сила омета унутрашњи мир у Кини и ствара грађански рат?

Опасан бацил грађанског рата у Кини претставља искључиво једнопартиска диктатура противнародне групе у оквиру Куомингтанга. У току читаве једне деценије, од 1927 до 1937 године, беснео је у Кини грађански рат, који је пустошио земљу и био обустављен само захваљујући напорима кинеске Комунистичке партије. У циљу удруживања народних снага за отпор јапанским освајачима, Комунистичка партија учинила је уступке Куоминтангу. Међутим, чак и у годинама рата против Јапана, кад је сваком кинеском родољубу било јасно да живот и смрт Кине као суверене државе зависе од очувања народног јединства, Куомингтангови реакционарни елементи, који су играли најважнију улогу у одређивању политике Чан-Кај-Шекове владе, систематски су подривали темеље јединственог фронта. У јануару 1941 године, по наредби генерала Хо-Ин-Цина, отвореног капитуланта који је ипак заузимао положај министра војног у Куомингтанговој влади ,разбијени су делови нове четврте народно-револуционарне армије у области Анхуеј. Тако је у једном од најодговорнијих раздобља рата против јапанских агресора нанет издајнички ударац у леђа активном учеснику тога рата.

Куомингтангова реакционарна клика и даље се спремала за грађански рат. У фебруару 1943 године амерички часопис »Њу Рипаблик« писао је: »Многи људи из Чан-Кај-Шекове околине блиски су фашизму. Његова влада, по свему судећи, више је склона да се бори против комуниста него против Јапанаца«. Преко пола милиона Куомингтангових војника било је заузето, уместо да се боре против Јапанаца, блокадом оне области у којој су се налазиле народно-револуционарне трупе. Куомингтангови генерали често су отворено прелазили на страну Јапанаца.

Од 1941 до 1943 године прешло је на страну Јапанаца 510 хиљада Куомингтангових војника и официра, а међу њима близу 70 генерала.

Одмах по завршетку рата против Јапана, Куомингтанг је повео отворен рат против демократских кинеских снага, користећи при томе помоћ Сједињених Америчких Држава. Није реч само о политичком угушивању народног покрета упућеног демократизацији земље и опасног по Куомингтангову диктатуру ,већ и о физичком уништавању демократских елемената путем убистава, која врши Куомингтангов гестапо.

Преговори између кинеске Комунистичке партије и Куомингтанга о обустављању грађанског рата, о демократизацији Кине и стварању коалиционе владе воде се, с великим прекидима, више од две године и наилазе на тврдоглав отпор Куомингтанга, који не жели да се у интересу народ аодрекне своје диктатуре. Стање грађанског рата одговара плановима реакционарних милитариста типа Јан-Си-Шана, Фу-Цан-Нана и њима сличних. Они се много ревносније боре против свог властитог народа него што су се ту скоро борили против Јапанаца. У подељеној, сукобима притиснутој Кини реакционарни милитаристи налазе погодно тле за своје лично истицање и богаћење.

Пре две године, када је тек почела да се оцртава опасност новог грађанског рата у Кини, главни командант народно-револуционарних трупа генерал Чшу-Де изјавио је у разговору са америчким новинаром Форманом:

»Ми отстрањујемо сваку помисао на нов грађански рат у Кини и нипошто нећемо својом иницијативом да приступимо таквом рату. Али ми смо спремни као и остале демократске снаге у Кини, да бранимо демократска достигнућа, остварена путем дугогодишњих напора. Спремни смо да се боримо против свих реакционара, који би хтели да та достигнућа униште. Такав рат неће бити рат само против Комунистичке партије. Биће то рат против целог кинеског народа. Народ је уз нас. Ако Куомингтанг буде показао жељу да се против нас бори, он ће морати да се бори против целог кинеског народа. А такав рат биће наставак садашњег рата и значиће само једно: да се други светски рат још није завршио поразом Немачке, Италије и Јапана.«

(Совинформбиро)

М. МАРКОВ

У ЧЕМУ ЛЕЖЕ УЗРОЦИ ОПАДАЊА ТАКМИЧАРСКОГ ЕЛАНА

ГРЕШКЕ У ТАКМИЧЕЊУ

у Седмом рејону

Ако погледамо како се развија такмичење у предузећима и улицама Седмог рејона, одмах падају у очи следеће негативне чињенице: слаб радни елан појединих радних колектива у предузећима; недовољно посвећена пажња у исправљању норми и у њиховом постављању; слабост синдикалних подружница и неорганизовано развијање такмичења у насељима.

Ових дана је министар индустрије Србије посетио предузеће Индустрије мотора у Раковици и запазио да радни елан није на висини. Ово запажање друга Јована Веселинова је тачно, јер у овом предузећу елан радника је много слабији него у првомајском такмичењу. Још увек има радника који за време рада безразложно шетају и губе драгоцено време. Има радника који за својом машином по читав сат не могу ништа да ураде, због саме природе посла, али такви радници су обавезни да помогну оним друговима који су моментано преоптерећени послом.

Поједини синдикални функционери за време рада решавају задатке својих подружница. И сасвим је разумљиво да су они дали најслабије резултате у такмичењу и да губе поверење код радника. Дешава се да раднички повереници интервенишу код управе предузећа за најситније проблеме, за које не би требало да се они ангажују или да то врше за време рада.

Чак сами синдикални функционери немају правилан став у најважнијем и централном проблему такмичења, а то је постављање норми. Чињеница је да поједини радници Индустрије мотора сматрају да не могу да прихвате норму ако по њој, уз нормално залагање, не зараде 20—60% више од укупне своје зараде. На тај начин, они у основи изврћу појам норме. Саме партивоће дају оставке и траже да се врате на машину, јер ће зарадити више при ниско постављеним нормама. То значи, место да се уложе све снаге за исправљање неправилних норми и тиме регулише однос између радника за машином и партивоће, иде се за тренутним задовољењем личних интереса. Значи, заборавља се оно што је најважније: да само планском и масовном производњом решавамо своје економско питање преко побољшања општег привредног стандарда.

Поред ових слабости има још грешака, и то тешких, као што је недовољна брига појединих радника на одржавању својих машина. У обради материјала пада прах на незаштићене делове машина и он их полако упропашћује, ако их радник повремено не чисти. А таквих радника има. То значи, да није довољно развијена љубав према тако скупоценим машинама које су данас радникова својина.

Јасно је да за све ове тешке грешке у Индустрији мотора највећа кривица пада на Управу синдикалне подружнице, која није испунила свој задатак. Да је синдикална подружница правилно протумачила сваком раднику шта значи норма за нашу индустрију, радници, поготову у овом случају металци, потпуно би и правилно схватили и помогли подружницу у исправљању неправилних норми.

Синдикална подружница се жали да радници не долазе на конференције, а сама није успела да употпуни садржајно састанке пленума, на које излази потпуно неприпремљена или недовољно припремљена. Због овога су слабо посећена и предавања. Било је и таквих на којима остане свега стотину радника.

А кад се анализирају недостаци и у осталим предузећима, види се да су скоро истог карактера и да се понављају исте основне грешке као и у Индустрији мотора. Тако, у Државном бродоградилишту на Чукарици чланови управе подружнице не схватају важност норме. Заступају мишљење да се на разним пословима не могу поставити норме, јер неколико радника суделују у изради једног истог предмета. Осим тога, говорило се за неколицину радника да су непоуздани; међутим, ти исти радници изишли су из такмичења као ударници и тиме доказали да су боље и озбиљније схватили обнову земље него многи функционери наших подружница.

У Заводу за израду новчаница старешина радничких повереника, оставио је своју машину и уопште не учествује у производњи. По неколико пута на дан преговара и интервенише код управе предузећа за ситнице и по његовом сопственом мишљењу постао је једини ауторитет у предузећу.

Позитиван је пример предузећа „Победа“ на Чукарици, чија је подружница успела да правилно постави норму и повиси производњу, тако да је сада продукција изнад предратне. Ово не значи да у раду ове подружнице нема слабости и грешака.

И у Државној штампарији је опао такмичарски елан. Нема оног силног замаха и масовног залагања у производњи, а подружница дрема на лаворикама постигнутим у првомајском такмичењу у коме су постигнути заиста добри резултати. Још увек, у Државној штампарији је основни проблем: слаб квалитет артикала и чести кварови машина. Подружница није досада ништа предузела да у заједници са управом предузећа ово отклони.

Такмичење уличних радних група се развија, има добрих резултата, али више захваљујући залагању основних фронтовских организација и њиховој самоиницијативи, него правилном руковођењу и помоћи од стране такмичарских одбора и контроле рејонских одбора. Осећа се недостатак политичке припреме за ово велико и важно такмичење. Осим тога, такмичење је једностано: рад на рашчишћавању рушевина, поправљање путева, чесама, док се мало пажње поклања осталим тачкама, које је план предвидео. Евиденција је прилично уређена, али на графиконима се прате резултати са задоцњењем од неколико дана. Важност међуградског такмичења није довољно схваћена, како у предузећима, тако и у осталим радним екипама.

Нису сви радници Индустрије мотора, Државног бродоградилишта, Завода за израду новчаница и Државне штампарије схватили да њихова предузећа треба да буду углед сличним предузећима у читавој нашој земљи, а рад подружница јединствен пример за остале подружнице у унутрашњости.

Општем закључку, из досадашњих недостатака у такмичењу Седмог рејона, може се додати и ово. У плану такмичења, који је као оквирни план поставио Градски фронт, између пет основних тачака прва је тачка такмичење у производњи, и тиме је указан значај на важност производње у обнови наше земље и заинтересованост Фронта за производњу. Али, тамо су унете и остале четири тачке, које наше подружнице нису довољно разрадиле у својим плановима или уколико су у томе успели, нису их правилно спровеле у живот.

Ј. ТРАЈКОВИЋ

★ ЖИВОТ И РАД У СССР ★

Развој узбечке ПРЕСТОНИЦЕ

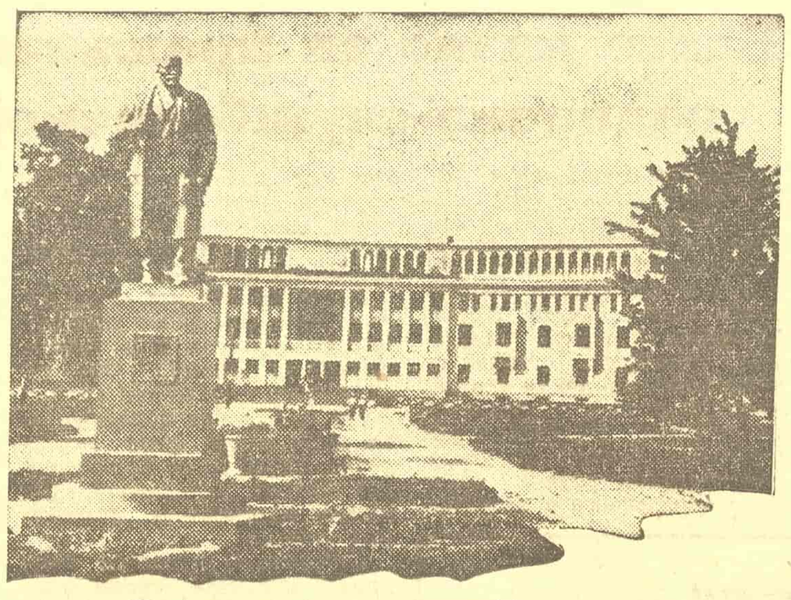

Клуб текстилних радника у Ташкенту

На централном тргу Ташкента, престонице Узбечке ССР, била је раније смештена пијаца. Сада то место заузима монументална зграда Узбечког државног академског позоришта, једна од највећих позоришних зграда у Совјетском Савезу. Зграду је пројектовао познати совјетски архитекта академик Шчусјев. Позоришне просторије богато су украшене алабастером, мозаиком и шарама. У изградњи позошта учествовали су народни мајстори, који су наследили од својих отаца начин декоративног украшавања. Радови на подизању позоришне зграде нису прекидани ни за време рата. Сада се они приводе крају.

Ново позориште у Ташкенту претставља само један од најизразитијих примера великих подухвата у подручју реконструкције и уређења престонице Узбекистана. Ти подухвати датирају још из првих година совјетске власти. Сваке године Ташкент постаје све лепши, а за његове становнике стварају се све веће и веће животне удобности.

Влада вотира велике суме за остварење мера у вези са уређењем и унапређењем Ташкента. У првом реду те мере обухватају стари део града. У квартовима, некад испресецаним кривудавим и узаним уличицама, у којима нису могла без велике тешкоће да се размимоиђу ни два коњаника, поникле су широке улице са вишеспратним зградама. То су зграде државних и јавних установа и удобне станбене куће.

Данашњи Ташкент обилује парковима. улице су богате зеленилом, а има и улица, у којима један део тротоара заузима цвеће. Градски совјет има неколико расадника и ружичњак, који дају материјал за украшавање градских улица и тргова.

Сви градски рејони узајамно су повезани трамвајским саобраћајем. Куће су све без изузетка снабдевене електричним осветљењем и имају водоводну мрежу. Изграђен је први сектор канализационе мреже. Подигнуте су зграде за неколико позоришта и биоскопа.

Сада су у току нови велики радови, који ће обезбедити становницима узбечке престонице још пријатнији свакидашњи живот. Један од највећих подухвата, предвиђених четвртим петогодишњим планом, јесте изградња новог водовода у Ташкенту. Захваљујући новом водоводу, Ташкент ће добијати трипут већу количину воде него данас. Одличне подземне воде предгорја Чаткалског масива храниће нови водовод Ташкента Напоредо с тим радиће се на другом сектору канализације.

Исто тако предузети су радови на стварању нових паркова и скверова. Између осталог, Узбечка престоница добиће огроман шумски парк од 100 хектара, и то у рејону старинског канала за вештачко наводњавање Боз-Су. Тим каналом у Ташкентску базу долази вода за иригационе сврхе. У центру парка налазиће се вештачко језеро од пет хектара површине. Парк ће имати неколико стадиона и спортских терена, као и позориште, биоскоп и концертну позорницу.

План предвиђа даље подизање нове велике зграде за Градски совјет, зграде рејонских совјета, великог хотела, месног уметничког музеја итд. Истовремено са изградњом великих архитектонских ансамбла и вишеспратних кућа за становање, које ће улепшати главне ташкентске улице, развија се и подизање малих котеџа за раднике и службенике месних предузећа и установа.

Ташкент ће добити, даље, и нове, најсавршеније облике градског саобраћаја — тролејбус и аутобус. Трамвајски саобраћај биће побољшан. Поред већ асфалтираних улица, асфалтираће се преко пола милиона квадратних метара коловоза. Врши се реконструкција садашње електричне мреже. Укупан износ инвестиција у градско газдинство Ташкента неће у току претстојећих пет година бити мањи од двеста милиона рубаља.

Садик ХУСАЙНОВ,

Париски „Куку-Тодоре“

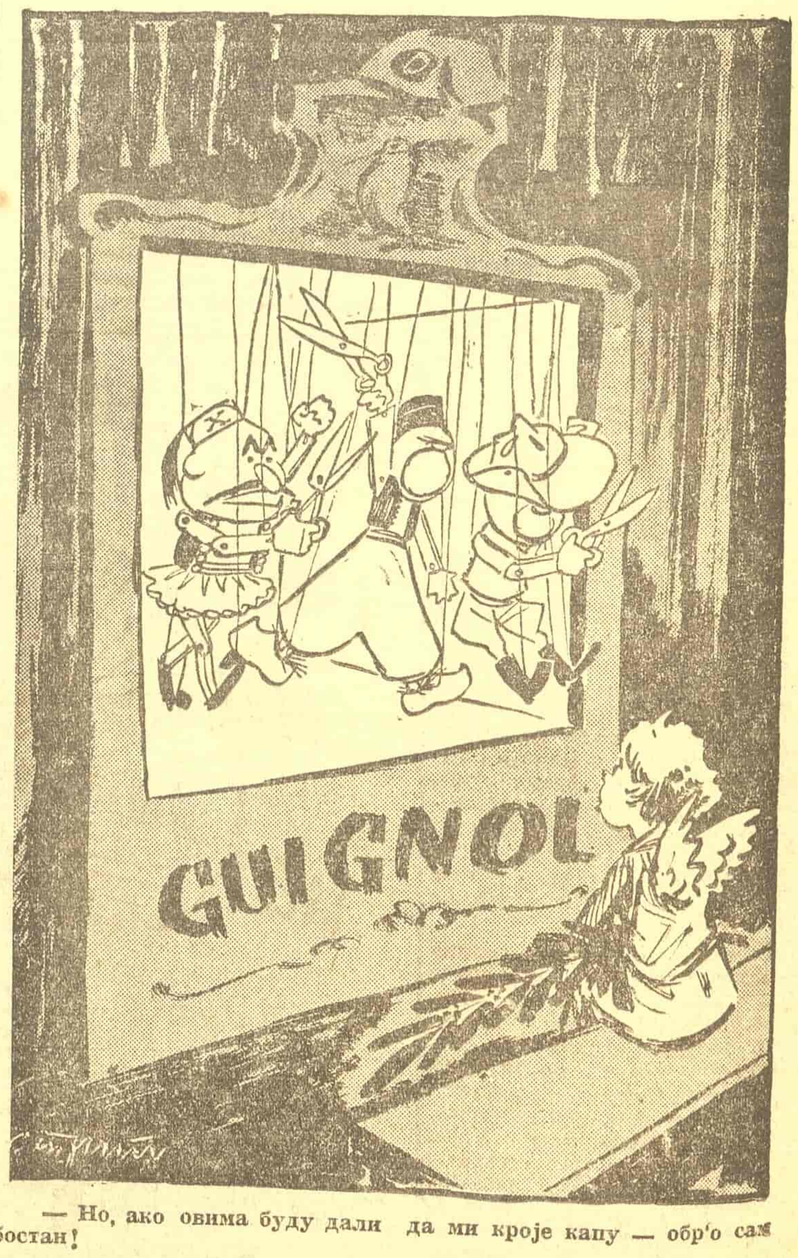

— Но, ако овима буду дали да ми кроје капу — обр'о сам бостан!

Сав огромни простор око цркве Св. Саве данас је ограђен вис оким зидом и засејан кукурузом

ПРОБЛЕМИ РЕКОНСТРУКЦИЈЕ БЕОГРАДА

Стварање нових паркова у Београду

Београд се већ деценијама гуши без паркова, без дечјих игралишта, без градског зеленила. Реконструкцијом изграђеног дела Београда мора се предвидети широко заснована мрежа зелених површина. За остварење такве мреже биће потребно вршити смеле продоре, рушити нехигијенске блокове, везивати град са природом у околини помоћу широких зелених магистрала и шеталишта.

То је проблем који је по важности међу првима у реконструкцији Београда. Тај проблем треба решавати у смелим, широким потезима, јер се ради о постављању основа новог, здравијег и лепшег Београда. Остварењем будуће мреже зелених површина најбрже ће се мењати лице данашњег густо и хаотично изграђеног Београда, оно треба да учини живот у граду удобнијим, здравијим, ведријим. Али, може се приметити, за остварење такве замисли потребно је много времена, много напора, много рушења.

Баш стога што је стварање нових зелених површина једна од прешних потреба Београда, треба испитати све могућности за што брже остварење нових паркова у граду.

Претварање бивше дворске баште у јавни парк и рушење оградног зида може да послужи као путоказ и потстрек за даље стварање градског зеленила. Рекло би се да је то био јединствен случај. Међутим, није тако. На више места стоје велике слободне површине, заграђене, заробљене, мртве. Многе од тих површина, у центру града, необрађене, голе или са ружним оградама пружају веома лошу слику. Неке од тих површина биће планом Београда предвиђене за тргове, за друштвене зграде. Међутим, то не може бити разлог да те површине у сред града и даље остају голе, празне, ружећи изглед Београда, чекајући годинама на грађење зграде или стварање трга.

Парк од 45.000 м² за који се мало зна

Постоји у центру града велик, ванредно пријатан, деценијама подизан и негован парк за који се мало зна и који је слабо посећен. То је Ботаничка башта, на доњем делу Таковске улице.

Тај парк, ограђен са свих страна високом, масивном оградом, са јединим улазом кроз тешку гвоздену капију, отворен је само у одређене часове. Све то чини да се Ботаничка башта већ деценијама сматра као неки затворен, приватан врт који није за грађанство.

Шта треба учинити па да се око 45.000 м² зелене површине претвори у јавни парк? Треба уместо једног отворити више улаза, уместо ограниченог времена посете дати слободан приступ преко целог дана. Затим треба срушити ружну ограду из Таковске улице и отворити поглед на зеленило. Тиме ће се досад мало посећена, скоро сакривена и тешко приступачна Ботаничка башта отворити и претворити у јавни Ботанички парк.

Око 40.000 м² у центру под кукурузом

Земљиште на коме је почето грађење храма Св. Саве има око 40.000 м². Тај велики, слободни простор, ограђен је високим, преко сваке мере ружним зидом. Највећи део тога простора је данас под кукурузом. Док не буде решено коначно питање уређења и изградње те површине, било би потребно да се и она засади зеленилом и огради као парк и дечје игралиште.

По свим досадашњим регулационим плановима, од 1908 па до најновијих идејних нацрта, на томе месту је предвиђан пространи трг. *Према томе та површина је већ скоро 40 година одређена за јавну површину, она је под резервацијом.* Према томе она треба и да се употреби за друштвене сврхе. За један догледни период времена, док се не приступи дефинитивном уређењу и изградњи тога простора, он би најкорисније послужио као зелена површина.

Централни парк Београда од 40.000 м²

Огроман неизграђен простор који се протеже од Поштанске штедионице па до Техничког факултета, заједно са Ташмајданом, пружа могућности за остварење зеленог масива у центру града који би био од великог значаја за грађанство. Хаотичном изградњом тога

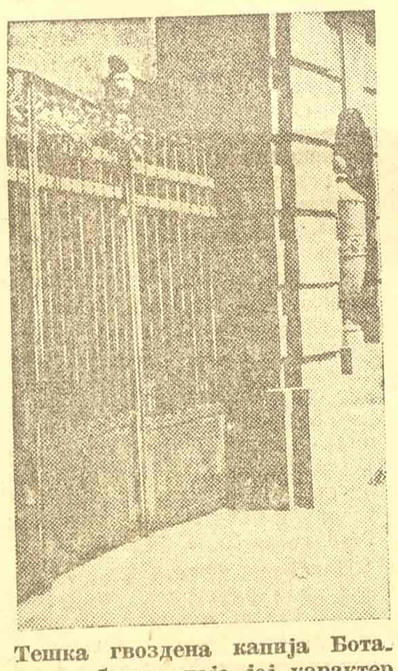

Тешка гвоздена капија Ботаничке баште даје јој карактер затвореног приватног врта

простора у бившој Југославији знатно је отежана правилна композиција и уређење тога простора. Но крај свег тога, наћиће се могућности да се на том слободном простору од око 170.000 м², поред будућих друштвених грађевина, нађе довољно површина за подизање зелених површина, шеталишта и дечјих игралишта.

Град мртвих заузима 200.000 м²

Са развојем Београда за последњих сто година гробља су се морала премештати у неколико махова даље, ван насељених крајева. Пре сто година гробља су била у самој вароши »у шанцу«: турско испред старог Универзитета, српско на Варошкапији код Бранкове улице. Већ 1836 српско гробље се раскопава и почиње се сахрањивање на гробљу више Ташмајдана (»Старо гробље«). Крајем 19 века Београд се толико проширио да се морало потражити ново место за гробље. И оно је премештено далеко ван града, у зони њива и башта — то је било тзв. »Ново гробље«. Међутим је то »Ново гробље« већ одавно окружено станбеним блоковима, па је већ пре рата било одређено ново Централно гробље у Маринковој шуми, које је већ у употреби.

Даља употреба Новог гробља у супротности је са законским прописима о изградњи градова и градској хигијени. Тај град мртвих треба да буде премештен ван града, а цео простор да се претвори у зелену површину одмора, разоноде и здравља за живе људе. Тиме би Београд добио огромну парковску површину од око 200 хиљада квадратних метара за коју не би требало нарочито великих радова, јер је то површина већ данас богата високим и ниским зеленилом.

Наравно да је за премештање овог гробља потребно извршити извесне припреме, потребно је времена. Али бар треба обуставити даље сахрањивање, јер би то значило одлагање његовог претварања у парк.

Централни парк културе и одмора на обали Саве

Насути терен на левој обали Саве, у близини центра града, одмах испод Калемегданског шеталишта пружа ванредне могућности да се Београду у најскоријој будућности обезбеде простране површине за одмор, фискултуру и разоноду. На том терену треба остварити оно што ће дати Београду више свежине, лепоте и радости — ту треба остварити Централни парк културе и одмора.

Тај пространи, слободан терен од преко милион кв. км. треба да одигра значајну улогу у даљем развоју Београда у нашој урбанистичкој политици. Ту на том терену треба почети са остварењем нових, напредних концепција о граду у коме ће бити дата пуна важност слободним површинама, парковима, спортским и дечјим игралиштима, разним купатилима, спорту на води итд.

За остварење те замисли не постоје никакве озбиљне препреке. Већ у најближој будућности та гола, сива неискоришћена површина могла би се оградити као просторан парк са површинама за фискултуру и спорт на води, са низом обалних купатила, са широким шеталиштима дуж обале. Ту би се могло обезбедити довољно простора и за Пионирски градић у коме би београдски пионири имали своја вежбалишта, игралишта, свој Дом културе и забаве, своје експерименталне радионице, моделарнице, акваријум, зоопарк итд.

На тај начин би се ту, у непосредној близини центра створио огромни зелени масив у коме би, у слободним часовима десетине хиљада грађана имала културан одмор и разоноду.

На празним земљиштима по граду могу се остварити мреже зелених острва

У Београду треба искористити све, па и најмање површине за стварање зеленила, сквера, дечјих игралишта. Сада, после рашчишћавања рушевина, стоје по свим крајевима Београда неискоришћена празна градилишта. Њих треба обрадити и засадити или у облику украсног сквера, или као дечје игралиште. На тај начин много хиљада деце ће се склонити са прашњавог коловоза улице а сам Београд ће наједном постати свежији, ведрији, лепши.

Могло би се приметити да је велик број таквих земљишта приватна сопственост, па да сопственици њима располажу. Међутим власници имају рачуна да та земљишта уступе привремено за паркирање из простог разлога што би се они тако ослободили законске обавезе да своја имања прописно ограде. Они би тиме уштедели трошкове око ограђивања земљишта.

Овде је потребна једна напомена. Сва земљишта у грађевинском рејону имају своју вредност једино као градилишта. Све док се земљиште не изгради, оно не испуњава своју законску намену. Оно има само фиктивну, шпекулативну вредност. *И докле год сопственик не буде био у стању да одговори тој законској намени, тј. да празно земљиште у грађевинском рејону прописно изгради, сасвим је правилно и правично да се такво земљиште искористи онако како ће то бити у општем интересу, не штетећи тиме интерес сопственика. Сопственик ће моћи да врши своје право сопствености на тај начин што ће земљиште моћи продати, задужити или на њему градити по одобреном плану зграду.* Јасно је да у случају грађења зграде сопственик има право располагања земљиштем, без обзира на његову дотадашњу јавну употребу и намену.

На тај начин већ идуће године би се остварила једна доста широка мрежа зелених острва по свим деловима Београда.

Бранко МАКСИМОВИЋ

Ограда око црквеног имања цркве Св. Саве

— И ПОРЕД СЛАБЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ БЕСПРЕКОРАН РАД

Са радном екипом
Аутокоманде у Мислођину

Субота. Телефон:

— Хало, друже, молим те у колико часова полази радна екипа Аутокоманде у село Мислођин.

— У 4 часа ујутру пред Аутокомандом. Буди тачан!

Недеља. У прво свитање, пред гвозденом капијом Аутокоманде, знајући зашто и коме посвећују једини дан одмора, окупило се неколико лица: четири радника обућарске и столарске радионице са Вождовца, две бабице и две лекарке Опште државне болнице. Вратар на капији неупућен, прилично нељубазно изјавио је да радници Аутокоманде још нису стигли. — Каже се у четири, а обично се пође у шест. Вероватно ће то бити и овог пута, — додао је на крају.

Постепено је свитало. До 5 часова пред капијом Аутокоманде сакупила се већина радника. Међутим, материјал и машине били су омашком утоварени у друге камионе. До шест часова вршен је претовар. У шест часова седамдесет радника, алат и машине утоварени на три камиона пошли су у село Мислођин, крај Обреновца, удаљено 28 километара од Београда.

Шофер у челном камиону, иначе вођа екипе, коме је у Аутокоманди занимање механичар, возећи врло опрезно оштрим опасним серпентинама у „Дубоком" објаснио је да га је „мало" страх за последњи камион, пошто мотор није потпуно исправан, а и с кочницама није баш све у реду. За то време у камиону тридесет радника и радница, не

Кројачи и ковачи имали су преко целог дана пуне руке посла

* *

Седамдесет пари распаднутих ципела и опанака прошло је кроз руке обућара

* *

слутећи ништа, безбрижно је певало и чаврљало.

Било је тачно осам часова и двадесет минута када су се сва три камиона зауставила пред ониском зградом Дома културе села Мислођин.

Двадесет осам километара — два и по сата вожње са три дефекта.

Кад радник дође у село

Двориште Дома културе и мањи шљивик ограђен живицом и ниским плотом за час су претвориле вредне руке у ковачницу, радионицу за швајсовање, обућарницу, кројачницу, столарску радионицу и болницу.

— Хаиде људи, што стојите. Идите кућама, донесите шта има за оправку. Немојте после да неко каже нисам знао, не знам. Не знате ви шта је то кад дође радник у село. — Упаде у групу сељака расположен за причање секретар Одбора.

Секретар Одбора оде, а у шљивику и дворишту почеше да се слажу гомиле распаднутих ципела и опанака, канте, лонци, плугови, машине, ашови, чак и грамофон.

— Ови баш оправљају од игле до локомотиве. Право вели наш секретар: тако ти је то кад у село дође радник.

Рад није ни мало личио на моторе и кочнице камиона и читаву организацију доласка и повратка радне екипе. Није сметало ни 37 степени топлоте под отвореним небом. Млаз из швајсапарата швајсовао је поломљене точкове, шине, ашове и мотике.

Опет гомила ципела и опанака. Ко зна колико дуго сељаци из Мислођина нису куповали ципеле. Седамдесет пари дотрајалих и оправљених ципела прошло је кроз руке обућара. Ни кројачи нису седели скрштених руку. На лицу места узимали су меру и шили панталоне. Једини грамофон у селу оправљен је. Сутра ће свирати на омладинској приредби.

Док су се по подне радници и сељаци ухватили у заједничко коло, секретар Одбора са једним радником разгледао је биланс рада: Лимари су оправили преко сто педесет разних предмета: рерни за штедњаке, канти, шерпи и лонаца; ковачи око 60 разних пољопривредних справа, лопата, мотика, ашова, дрљача и плугова. Кројачи су сашили десетак пари нових панталона. Ни прецизни механичари нису седели скрштених руку: оправили су око тридесет сатова и шивећих машина.

У Мислођину није остало ни једне куће у којој није нешто закрпљено, зашивено или оправљено. Рад заиста није личио на долазак, још мање на повратак

Повратак

Камион са вођом радне екипе вукао се изложаним, прашњавим сеоским друмом као ћопав сеоски коњ. Сваких пет стотина метара гасио се мотор и увек морао изнова палити. Три сата по одласку из села, у 9 часова увече, на неколико километара од Умке према Београду, стигао је друга два камиона. Један је имао гуми-дефект. Пошто у три камиона Аутокоманде није било обичног кључа за скидање точка, решено је да он остане да стоји на друму, а друга два наставе пут и из Београда донесу потребан кључ.

На два километра од Београда камион је по четрнаести пут стао. Док је један механичар у мраку покушао да оправи мотор, вођа екипе спокојно, као да је у питању јутро, објаснио је да није искључено да ћемо морати чекати да нас повуче камион који чека кључ из Београда. Радници су сишли с камиона и пошли пешке. Рејонски руководилац екипе, који је благовремено требао да поведе рачуна о исправности кола и тачном времену поласка екипе у село, и који је у крајњој линији за све највише одговоран — за будућу поуку пошао је такође пешке.

Сенке врба огледале су се на мирној, и непомућеној површини Саве. Друмом за Шабац одзвањавале су цокуле посусталих и уморних радника. Било је 10 часова увече.

Зоран МАРКУШ

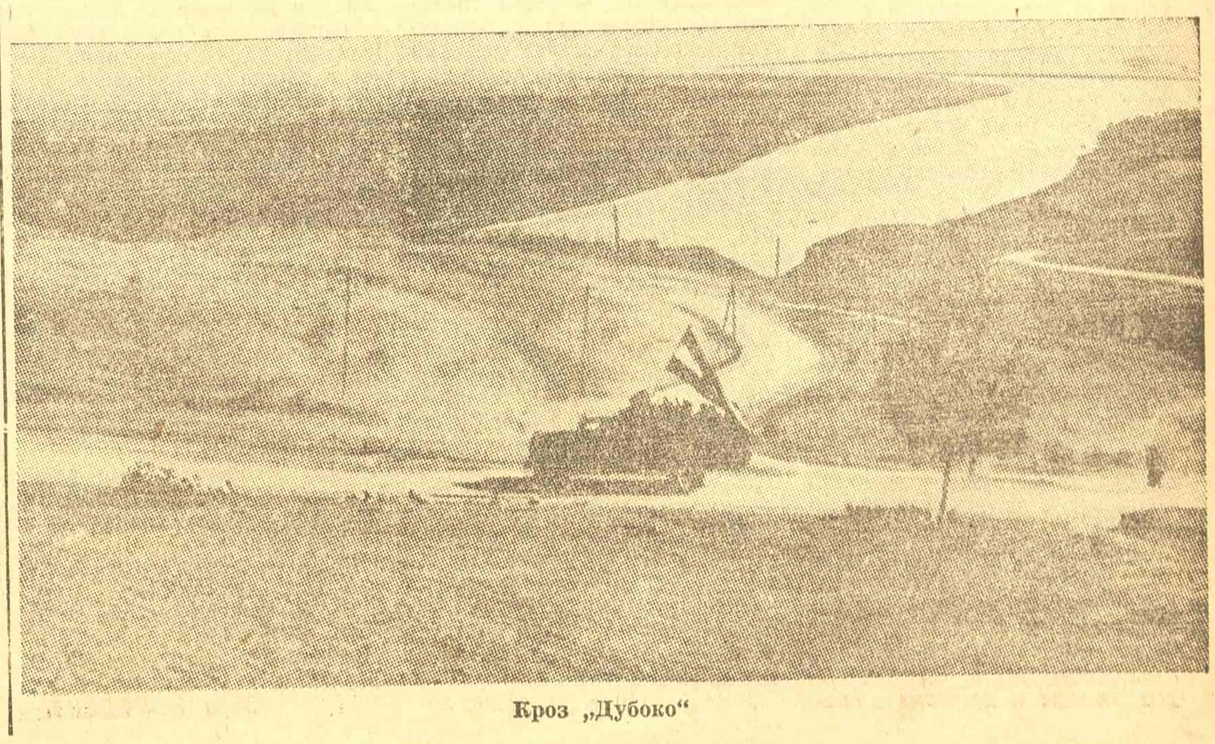

Кроз „Дубоко"

ТАКМИЧАРСКИ НАПОРИ

ПОД ПАРОЛОМ:

„Моја радост живота, то је нови човек творац нове државе“ —

ради се у бродоградилишту на Ади Циганлији

Стеван Тишма, први ударник

Има нечег срамног што врећа, кад чујеш да хоће, тамо неко, да испили неко тобожње „питање“ Дунава. Своју контролу да наметну. Завукли под скуте твоје рођене бродове и уцењују.

Зрелом човеку није потребан тутор. А ако би пристао на њихове предлоге, значи да ниси нормалан или дозвољаваш да те очигледно поткрадају. Коме треба нека чита, баш ако хоће и дело исусовца Балтизара Грацијана: „Приручник практичне мудрости“, али ми знамо да је Дунав једна вена наше државе. Да на његовом дну лежи наше благо, — наши бродови. Да их вредни и неустрашиви бродарци извлаче, оправљају и да ће они опет запловити. Носиће жути кукуруз и белу пшеницу из Војводине Савом у Босну, нафту у рафинерије Смедерева, нашу стоку, воће и дуван у Чехословачку, оданде електричне машине и стакло. Шта би им рекао ковач бродоградилишта на Ади Циганлији Светислав Срдановић, првомајски ударник, кад онако снажан, кратковрат, вечито ознојен и задуван, тешког тела замане чекићем и лупи по усијаном гвожђу а варнице кресну. Хм... Дунав ниуком случају не може да буде Суец. Дунав је Дунав. Просто и кратко. Не треба турати нос, тамо где му није место.

Ето, баш у том бродоградилишту где ради Светислав Срдановић, у бродоградилишту које је у рату постало гробље крнтија и разлупаних машина, данас људи рију, насипају песак и из њега излазе скоро нови бродови. Прво су га затворили, па су испумпали милионе литара воде. На брзину су закрпили бродове и пустили опет воду. Зима је била. Кости су се ледиле. Али то је било и прво такмичење. После извлачења бродова, скупио се онај мали кадар радника и подигао себи радионице. То су на изглед шупе, колико да имају кров над главом и да заштите машине. Шта је све изишло само из једне овакве мале дашчаре? Сав алат: чекићи, кљешта, секире, завртњи којима је пруга причвршћена. Све су то сами направили, јер бога ми, у почетку је била оскудица у алату.

Трка са поплавом

У другом такмичењу, одмах после првог маја, главни задатак је изградња новог, модерног бродоградилишта и обнављање објеката. Бродоградилиште ће бити врло практично, јер му је хоризонталан део извоза за бродове пространа. Такмичарски извештаји секретара подружнице забележили су да је на откопавању земље пребачена норма за 12%. Булдозарима је растрто 250.000 кубних метара земље, баш онолико, колико ће омладинци на Посавском каналу рукама да избаце. На изградњи постоља за приступни пут временски је пребачена норма за 150%. Градили су један део уз саму обалу, а вода је почела нагло, у сред лета да надолази. Права трка за поплавом. Увек насип вири само за један сантиметар. И ноћу се радило... Сада је насип за читав метар изнад воде.

Даље у извештају је забележено: машинско одељење пребацило је норму за 25%, столарско за 19%, ливачко за 21%, заваривачко за 15%. Административни планови су срећени. Такмичење траје до 1 септембра и сагласно је са целокупним планом такмичења Главне управе речног саобраћаја.

Какви су то људи који пребацују норму или који учине да као у неком чуду: пристане, бродове, шлепове, моторне чамце извлаче из бродоградилишта после недељу дана потпуно поправљене и са излеченим моторима?

Алија Мурешковић и Ахмед Ацалић сами су извукли из воде дизелмотор, ишчистили га и поправили. Онда су га предали Павлу Бурићу, првомајском ударнику који ће га до танчина дотерати.

Стеван Тишма, бравар, са својим експлозивним чекићем за побијање шипова чини права чуда. Зидар Главан Ђура, је прави чувар државне имовине. Код њега нема ништа за бацање. Шеснаестогодишњи Александар Фарчник у току такмичења научио је да управља свим електричним и моторним машинама, мешалицама бетона, па и булдозерима.

Ливница под ведрим небом

А Антон Калчић, техничар и шеф Извршног техничког одељења, просто бдије над ливницом. Она му је понос. И проширио ју је. Пронашао је негде казан бачен још 1920 године који није могао да греје као се заложи коксом. Он га је преуредио за нафту. И сада за 45 минута излије 300 килограма гвожђа. Кад прочита паролу у моделарском одељењу „Моја радост живота, то је нови човек, творац нове државе“, сигурно да сав расте а у грудима му је топло, као у његовој ливници, баш оној малој, под ведрим небом. Сада она лије и у кокилама точкове, ма да то није најбоље, али практично је и брзо; и зупчанике, славине, све што је потребно.

Када план такмичења буде попуњен са још једним „сто од сто“, онај „болни“ културни рад, онда ће за ове људе, новотворце, који удишу оксиде у задимљеним радионицама, врео катран, смолу и фирнис, бити права срећа, јер ће тек онда знати да су потпуно испунили своје обавезе. Ето, овај човек који гради и поправља бродове, зна да је водени саобраћај најјевтинији и важан за његову земљу. И зато мора да учини све да Републику оснажи, да у идућем такмичењу има ново бродоградилиште.

Д. Г.

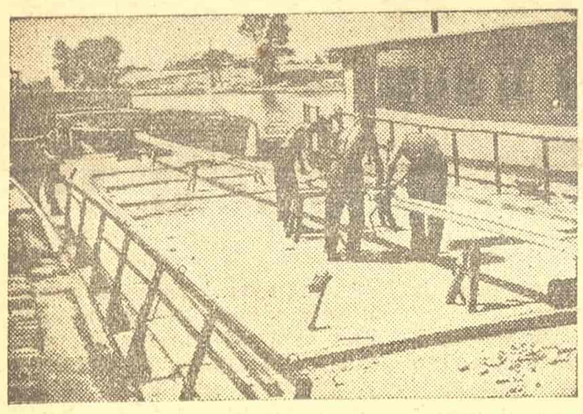

Завршни радови на оправци шлепа

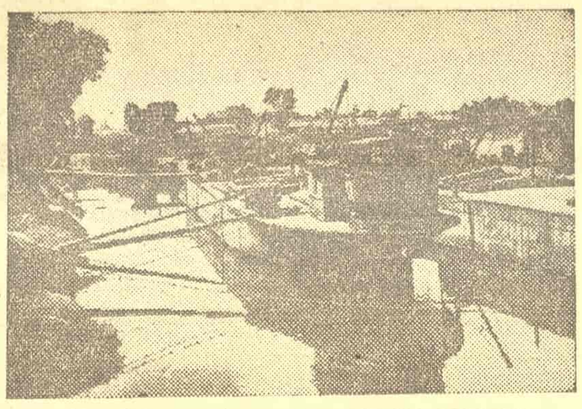

Извађени шлепови чекају на оправку

СКОПЉЕ ЈЕ У ЗНАКУ ДОБРОВОЉНОГ РАДА

Из дана у дан у свим градовима — такмичарима подиже се радни елан. Извештаји са терена, на којима се одвија добровољни рад, говоре о све већем залагању и о све потпунијем испуњавању постављених задатака.

Скопље бележи читав низ значајних досадашњих успеха. Добровољна залагања, као и културно-просветни рад, напоредо напредују. Исто тако, координација рада масовних организација остварује се у потпуности. Први скопски рејон развио је рад читалачких група. На територији рејона има их 98. Оне служе за правилно политичко васпитање широких народних маса. Основана су четири аналфабетска курса и један продужни. Зидне новине окупљају све већи број сарадника. Одржан је низ предавања о значају Трста и наших оправданих захтева, о тешкоћама шпанског народа, који живи под терором фашизма, и о другим актуелним питањима.

Било је и недостатака и они се на конференцијама објективно критикују. Један од главних је што нису обухваћене све интелектуалне снаге, којима овај рејон обилује. Када би се то постигло успеси би били још већи.

Велики део постављеног петомесечног плана испуњен је у Другом рејону, захваљујући добро постављеној организацији. Остварен је велики број добровољних радних часова за обнову и изградњу Скопља. Укупно је дато 50.054 радна сата. Испланирано је 230 квадратних метара терена. Направљен је насип у дужини од 100 метара и обављен је велики број пољских послова. Дата је, исто тако, добровољна помоћ фабрици конзерви у преношењу терета и истовару и утовару. Уређене су и начињене улице број 552, 352 и 477. У овим добровољним акцијама учествовало је 900 омладинаца који су остварили 9.632 радна сата.

АФЖ Другог рејона дао је следеће радове: на изградњи двеју нових школа радило је 341 жена са 1.600 радних сати. У Дечјем дому „Иднина“ радила је 161 жена и остварила 805 радних сати. Укупно је АФЖ Другог рејона дао 14.305 радних сати а учествовало је у раду 3.600 жена.

На културно-просветном пољу урадило се много. Одржано је пет аналфабетска курса са 105 полазника. У рејону има 136 читалачких група, које се састају једанпут недељно, 24 дописа послано је за фронтовски лист, 6 дилетантских група раде предано. Досада је дато 18 приредби. Приступило се организовању две библиотеке, за које је сабрано преко 200 књига. Сада у рејону има укупно 8 библиотека са 1.687 књига. Издано је 13 зидних новина, а омладина је засебно издала 22 броја. У рејону је одржано 56 разних предавања, образована су 3 хора, који су дали 25 чланова за хор Месног синдикалног већа. Рејон располаже са три групе играча.

Трећи рејон, као и два претходна, ради истовремено са свим тачкама такмичарскога плана. Нарочито је развијена активност на политичком васпитању грађана и у том циљу се образују предавања на широке народне слојеве са правилним тумачењима актуелних догађаја. Грађани су показали велико интересовање за процес Драже Михаиловића и са великим задовољством примили су одлуку војнога суда. Исто тако велики интерес влада за решење проблема Трста и Јулиске Крајине. Међутим, поред тог политичког рада, у Трећем рејону се могу констатовати многе слабости, нарочито погрешке у организацији Фронта. Док се Извршни одбор фронта рејона састаје на време и решава постављене проблеме, блоковски састанци су све ређи и ређи, а у појединим блоковима их уопште и нема. То показује да су погрешно изабрана лица која руководе тим радом. И поред ових слабости издано је 18 бројева зидних новина, шест блока дају редовно дописе за штампу, организовано је 33 нових читалачких група.

Постављено је да се до 15 августа изврши попис неписмених. Курс се састаје два пута недељно. Дато је 9 приредби. У рејону је разрушено и рашчишћено 12 старих кућа и извађено 12.000 цигаља и 75 кубика камена. Испуњене су разне рупе и у њих је убачено 525 кубика земље. За поправку улица пренесено 1.281 кубик песка са 128 кола. АФЖ Трећег рејона дао је 846 добровољних радних сати. А за градитеље на Омладинској прузи жене су сабрале 1.581 динар. Омладина је дала 7.200 радних сати, а са рејона је отишло на пругу 70 омладинаца.

За осам часова деветочасовна продукција

Остварења првомајског такмичења пружила су радничкој класи читав низ драгоцених искустава.

Баш захваљујући овим искуствима могли су радници Београдске текстилне индустрије да се приме једне тако тешке обавезе као што је: одржати у новом радном времену, од 8 часова дневно, продукцију 9-часовног радног времена из првомајског такмичења. И тек сада, након готово три месеца од преузимања ове обавезе, у стању смо да сагледамо сву величину радног и искуственог капитала стеченог самопрегорним залагањем плејаде ударника првомајског такмичења. Данас се у свим одељењима наше творнице продукција првомајског такмичења, на коју смо ми некад били поносни, не само достиже, него и знатно премашује. Тако је стварна продукција предионице, у односу на првомајску, повећана за 5,3 од сто, продукција ткачнице у метрима за 15 од сто, а у хиљадама за 11 од сто, продукција одељења за усавршавање и оплемењивање тканине за 23,64 од сто.

Повећање ефекта једночасовног рада илуструје, међутим, још боље величину и сталност напора трудбеника нашег радног колектива. Конкретно узевши, испунити примљену обавезу значи: у сваком појединог сату производити за 12,5 од сто више него за време првомајског такмичења. Та повећања ефекта рада износе: у предионици 18,45 од сто, у ткачници 29,37 од сто, у одељењима усавршавања 39,1 од сто.

Тешкоће на које данас наилазимо у раду углавном су материјалне природе.

Такмичење се наставља, још с већим еланом него досад. Наша продукција јача и резултати напора радничких мишица најбоље се виде на нашем тржишту.

Л. ШУШЊАРАЦ

ТАКМИЧАРСКА КРИТИКА

Да ли се и у томе такмичимо?

Пријатно је, изјутра, свежем и умивеном човеку, да пође на посао. Још врућина није почела, улице поливене — дивота једна!

Али, „не лези враже“, — што кажу бабе. Са сваког прозора спрема се напад на чистоћу, свежину и добро расположење...

Вредне домаћице толико су вредне и толико економишу временом, да уместо да истресају креветско рубље, ћилиме и крпе од прашине преко дворишних балкона и у двориштима истресају га на улицу. Зато са сваког прозора веје прашина на оне што журе на посао.

И то није све.

Садржина пепељара, а често и ђубровника лети на пролазнике, а осим тога, покрива тротоаре нередом и прљавштином.

Ономе, кога задеси таква незгода, не остаје ништа друго но да отресе прашину и пожури даље. Јер прозори и балкони су високо, а ове прекршитељке реда не чекају опомену, већ се склањају са прозора. Док би се ствар истерала на чистину, путем пењања на спратове, и звоњења на врата, која, ко зна да ли би се отворила, — задоцнило би се на посао. А ми смо у такмичењу...

Неминовно се човеку намеће питање: није ли и то једна, свакако наопака, грана такмичења? Можда се неко такмичи у комодитету на рачун других, а можда покушава да што више подиже норму у презирању реда у граду, у неинтересовању за хигијену у њему.

Чињеница је свакако: свака она домаћица, која истреса прашину и отпатке из свога дома на главе својих суграђана и на тротоар пред својом кућом, — не воли овај град. Она кочи његов напредак у погледу уређења и чистоће. И док хиљаде и десетине хиљада грађана улажу добровољне напоре да наш главни град буде што лепши, уређенији и чистији, поједине домаћице и не мисле на то. За њих не постоји заједница. Оне гледају најуже.

На који начин довести у ред ове жене? Јер, ми нећемо трпети неред у граду.

Требало би да се наше власти позабаве овим питањем и да донесу решење како да се стане на пут овој несавесности и отсуству смисла за заједницу.

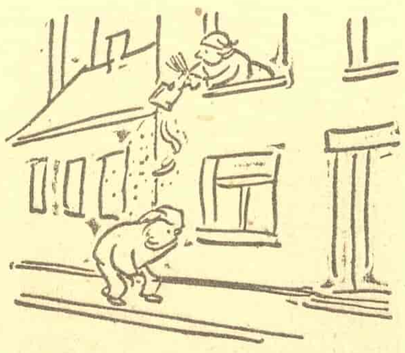

Ако неко неће да допринесе, — не треба га пустити да квари и омета.

Ј. Л.

100.000 радних часова дали су фронтовци Шестог рејона

У овим летњим, жарким данима, упркос велике топлоте, која достиже 36° у хладу, фронтовци Шестог рејона нису ни за један тренутак обуставили рад на започетим акцијама. Данас рејонски статистичар може поносно да каже:

— Дали смо око 100.000 радних часова. Без сумње прелазна заставица биће овога пута у нашим рукама!...

Захваљујући овим масовним, рекло би се ударничким акцијама, које су узеле пуни замах од дана првомајског такмичења, периферијска насеља Београда, која припадају овоме рејону, у многоме су изменила свој изглед. Зло црне прошлости: запуштене улице, смрдљиви потоци, ђубре, недостатак дренажа, јавних чесама и канализација — све се то, захваљујући марљивом раду фронтоваца и омладине доводи у ред, поправља и преуређује.

У најскоријој будућности са материјалном потпором народне власти, сва насеља имаће потребне услове за добар живот њихових грађана.

У раду који се спроводио последњих недеља истакла су се сва насеља, но потребно је подвући допринос пролетаријата Београда: грађана Маринкове Баре и Душановца.

Пребацивши број радних часова до 100.000 фронтовци Шестог рејона су извршили земљане радове 13.073 м³, извезли ископане земље и шута 13.093,5 м³.

На рушевинама рашчишћено је 1.140 м³ материјала а у парковима обрађено је 5.460 м³.

Извршена је и оправка 73 јавних чесама, као и чишћење бунара.

У току саме акције фронтовци су пружили помоћ народним властима на ревизији социјално угрожених, попису станова. наплати пореза, издавању књижица и многим другим стварима.

Али то није све, нити фронтовци Шестог рејона овим завршавају „летњу сезону“ свога рада.

Већ кроз неколико дана почеће рад на уређењу улице Војводе Глигора, чијом ће се оправком решити једно болно питање: обезбедити стална саобраћајна веза са центром.

Бора ЂОРЂЕВИЋ

Кратке вести

МЕЂУГРАДСКОГ ТАКМИЧЕЊА

Главна железничка радионица у Сарајеву дала је 27 ударника — проналазача.

*

Добровољним радом грађана уређују се улице у радничком насељу „Слободан Принцип“, у Сарајеву. У раду учествују 106 грађана.

*

Последње седмице, у међурејонском такмичењу града Загреба Седми рејон је добио прелазну рејонску заставицу. Како заставица стално прелази из једног рејона у други, — очигледно је да је борба оштра.

*

Фронтовци-такмичари Загреба превезли су при изградњи Савског насипа 24.585 м³ земље. За остале радове дали су 23.269 радних сати. Укупно је учествовало 47.068 добровољних радника, од тога: 26.934 људи и 20.134 жена.

*

Радници београдске ложионице позвали су на такмичење љубљанску ложионицу.

*

Трећи рејон града Загреба послао је на село, у оквиру такмичења, 10 радних екипа.

У предузећу „Елко“ такмичење тече нормално

У одељењу за намотавање предузећа »Елка« све раднице испуњавају постављене норме. На раду у свим одељењима истичу се поједине другарице својим залагањем. Оне су пример осталима да појачавају такмичарски рад. Многе раднице уводе у свој систем рада новине, раде на смену. Кад једна напусти посао друга га прихвата. Контролишу једна другу и тако стижу и престижу постављену норму.

Милица ПЕТРОВИЋ

„ЊИХОВО“ ТАКМИЧЕЊЕ

Што мање парче — то веће цене...

По посластичарницама цене колачима крећу се још увек од 4—8 динара иако је шећер много јевтинији.

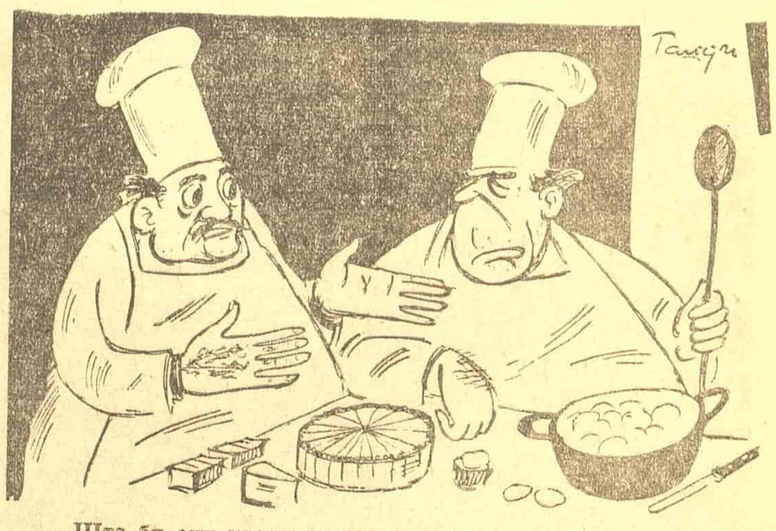

— Шта би они хтели да им смањимо цену? Доста је и то што смо им смањили формат тако да не може више уопште да се смањи.

КОМУНАЛНИ ПРОБЛЕМИ Београда

Зашто у базенима по парковима нема воде?

За време рата окупатори су по парковима и скверовима изградили чврсте бетониране базене у које је пуштана вода за гашење евентуалних пожара приликом бомбардовања града.

После ослобођења много се дискутовало о томе у коју сврху да се употребе ти базени и како да се најбоље искористе. Многи су предлагали да се они претворе у дечја купатила, а неки грађани су чак и путем штампе предлагали да се што пре омогући деци купање.

И доиста, једног дана била је пуштена вода у базене. И само тај један дан био је довољан да се увиде негативне стране ових „купатила". Вода је врло брзо била загађена, деца су се ваљала по прашини па затим улазила у воду, бацала у базене стакло и каменчиће итд. Жељна игре истрчавала су и на коловозе, излажући се опасности од возила. Коначно, никада се не би могла отклонити велика опасност од заразе у таквој води.

Претварање ових базена у купатила претстављало би огромне издатке за Београдски водовод, који улаже огромне напоре да грађанима обезбеди довољне количине воде и коме је, уз велико пожртвовање, успело да овога необично врућег лета сви крајеви града имају воду преко целог дана, што ранијих година није био случај.

Коначно, бесмислено би било форсирати нека купатила у центру града који лежи на обалама двеју наших највећих и најлепших река. Јер, да би купање повољно утицало на дечје здравље није довољна само вода него и сунце, чист ваздух и широки простори где постоје могућности за игру и спорт. Треба обале наших река учинити деци што приступачнијим; тиме ће она више добити него да се сви базени по парковима претворе у купатила.

ПРЕКО 1000 СТУДЕНАТА БИЋЕ СМЕШТЕНО У ДОМОВЕ

Пресељење Пољопривредно-шумарског факултета у Земун

До рата Пољопривредно-шумарски факултет налазио се у Земуну, где су била његова огледна имања на Бежанској Коси и имање Црвенка у Панчевачком Риту. Отцепљењем Земуна од Београда за време окупације факултет је пребачен у Београд и ту завршио прву послератну школску годину.

Пошто је правилан рад био онемогућен због недостатака зграде и удаљености огледних имања, где су студенти преко целе године на пракси, универзитетске власти су одлучиле да одмах по завршетку школске године факултет врате у своју стару зграду у Земуну. Смештај самог факултета је убрзо и завршен; али је искрсло друго питање. Многи студенти су захтевали да се испишу са факултета због његове удаљености и немогућности решења станбеног и прехранбеног питања. Како се очекује да факултет прими још већи број студената, а не да их смањује, јер је један од прворазредне важности за нашу привреду, Министарство пољопривреде ФНРЈ, Универзитетске власти и Акциони одбор НСО приступили су заједничком решењу овог питања.

Било је прво потребно пронаћи погодне зграде за студентске домове и мензу. Од стране ИНО-а осмог рејона, предложене су као најпогодније: државна зграда »Кроације«, бивши Дом милосрдних сестара, бивша Грађанска девојачка школа, зграда садашње милиције и бивша Полициска школа. Зграда »Кроације« је насељена приватним лицима и она се већ испражњава; такође и остале зграде где су моментално смештени борци курсисти наше Армије. Бивша полициска школа употребиће се за мензу. На тај начин сместило би се 1000 студената и студенткиња у домове, а менза би могла да прехрани преко 2000 студената. Омладинске организације и Фронт до сада су пријавили 30 соба које приватници стављају на расположење студентима. Рачуна се, да ће за студенте бити могуће закупити наимање 100 соба.

За оправку зграда, набавку инвентара за домове и мензу у пројекту је да буде одобрен буџет од стране Министарства пољопривреде ФНРЈ у износу од два милиона динара као најпотребнији кредит за формирање домова. Пољопривредна факултетска огледна имања снабдеваће мензу повртарским производима.

На Сави и Дунаву подижу се две водоцрпне станице

Приликом високог водостаја Саве и Дунава често се дешава да се прљавштина и вода у канализационим цевима враћа и, избијајући кроз уличне решетке, разлива се по улицама најближим обали.

Отсек за мелиорацију Извршног одбора до краја ове године подићи ће две водоцрпне станице које треба да регулишу отицање воде у канализационим цевима. Обе се већ налазе у раду. Прва ће се подићи на Сави испод Калемегдана, недалеко од ушћа Саве у Дунав, а друга на Дунаву поред места где пристаје скела за Панчево.

Површински радови око копања и бетонирања рупе већ су у току и завршиће се по свој прилици, до краја ове године, када ће се извршити монтирање моторних пумпи.

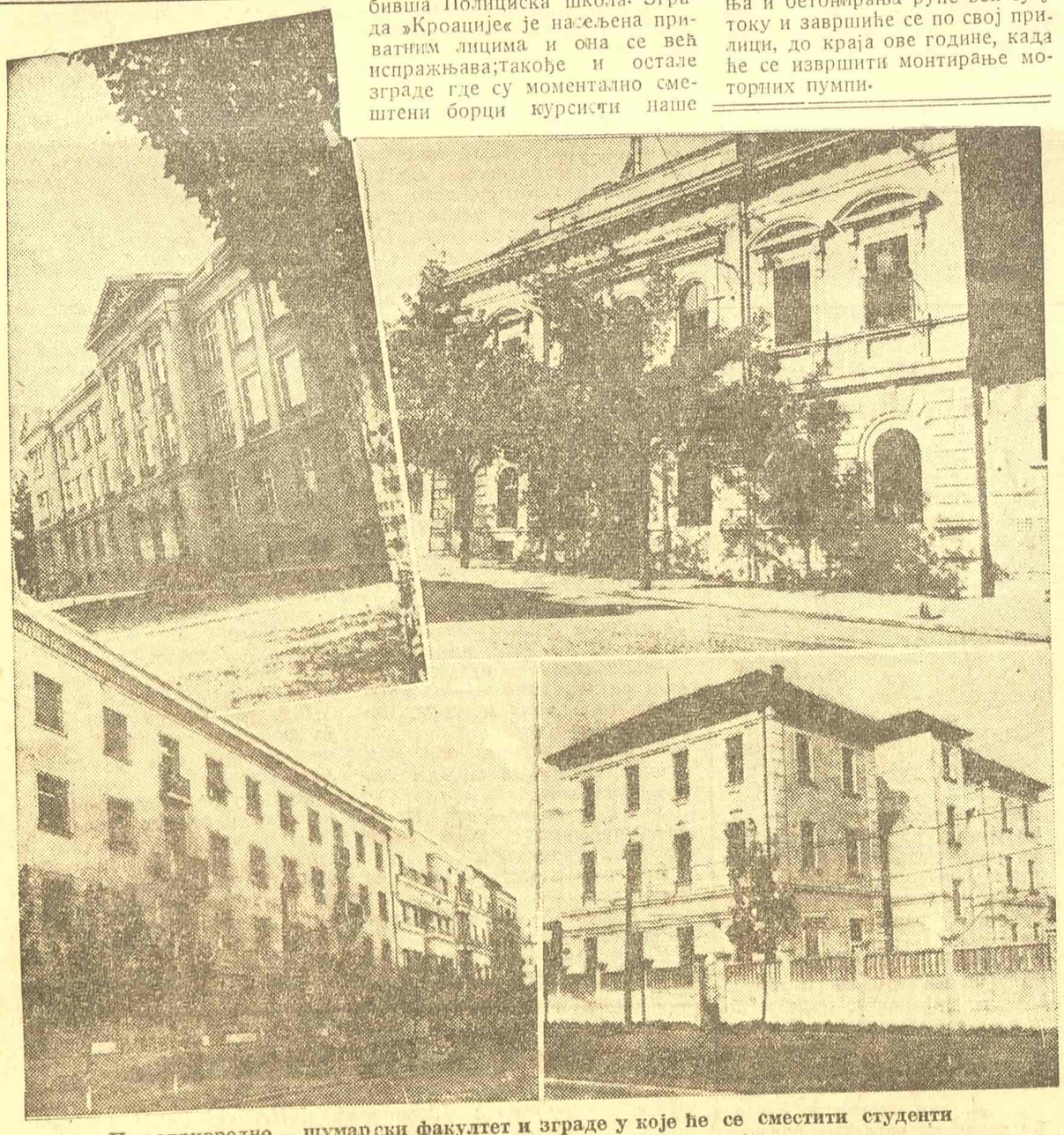

Пољопривредно - шумарски факултет и зграде у које ће се сместити студенти

Ко би рекао...

— Просто невероватно, да смо оволико струје потрошили!?

ПОСЛЕ ВИ ШЕСТРУКОГ РАЗАРАЊА И ПАЉЕЊА

ОБНОВА БЕОГРАДСКЕ ЖЕЛЕЗНИЧКЕ СТАНИЦЕ

Подигнута још 1884 године, београдска железничка станица наглим развитком нашег саобраћаја пре рата једва је успевала да обави правилно примање и отпремање путника.

Шестог априла 1941 године станица је изгорела од немачког бомбардовања, а почетком 1942 окупатор је саградио провизорну, крај десног крила, док је стара преправљена за његове војничке потребе. Савезничким бомбардовањем 1944 она је поново тешко оштећена, тако да је остала неспособна за употребу. До решења београдског железничког чвора и подизања нове железничке станице потребно је што брже реновирати стару станичну зграду, нарочито после успостављања међународног саобраћаја са Чехословачком и Аустријом.

Спољни изглед зграде остаје исти. Једино чеоно крило са прилазом из Карађорђеве улице биће продужено за 35 метара. Док, лево и десно крило са прилазом из Немањине улице, неће се у спољњем уређењу ништа мењати. Али целокупно тежиште обнове зграде, биће реновирање унутрашњег уређења. Ових дана завршено је десно крило у коме се и у приземљу и на спрату налазе саобраћајне канцеларије.

Нарочито се води пажња о правилном решењу улаза и излаза. Улаз остаје где је и био пре рата само с том разликом, што ће имати још два помоћна улаза који воде лево из вестибила где ће пролазити носачи и пртљажно особље. На чеоном делу вестибила (некад службени пролаз) налазиће се једанаест путничких благајни са шалтерима. Гардероба, продавница просветних издања, пошта, информациони биро, телефонске кабине налазиће се такође у вестибилу. Путници ће улазити у воз једино кроз чекаонице које се налазе десно од вестибила. Пролазиће се кроз ходник, који ће имати на средини стубове, а биће широк 6 метара, док је пре рата био свега 3,20. У њему ће бити смештене трафике и продавнице штампе. Ходник води крај пет чекаоница и то: чекаонице за мајке са малом децом, ђачке и три велике за остале путнике. Он се завршава на углу зграде где ће бити ресторација само знатно проширена.

У чеоном делу налазиће се два излаза. Између њих сместиће се велика гардероба и трошаринско одељење, тако да ће путници свраћати лево и десно, а испражњавање станичног перона вршиће се брзо. Испред излаза дозидаће се и полукружни део у коме ће бити смештени: обавештајни и туристички биро, пошта, телефон и телеграф, мењачница новца и инспекциони чиновник, тако да путници који даље путују могу да обаве своје најважније послове на самој станици. На крају чеоног крила, налазиће се две чекаонице за болесне и заразне путнике, амбуланта, транзитни магацин, две сале за пуњење електричних акумулатора, експедиција поште и друге службене просторије. На спрату биће смештене бербернице и купатила које ће служити путницима за освежење и касарна возопратног особља. Зграда ће се загревати централним грејањем.

Радови су у току и вестибил ће бити завршен половином октобра. Једино може овај рок да омете недостатак армираног стакла које треба да дође место крова, а које ће тек почети да се израђује у нашој земљи ових дана. Чекаонице ће бити завршене крајем новембра. Тешкоће су велике, јер је окупатор потпуно преиначио зграду за своје потребе. Од ресторације су направљена купатила и нужници, а од вестибила трпезарија и кујне. Висина чекаоница од 8 метара смањивана је на 3, а преко паркета стављени су бетонски слојеви од 30 сантиметара, тако да се прво морају потпуно изнутра да руше зидови и то с великом пажњом, па тек онда да се настави са зидањем. За то време саобраћај ће се обављати преко мале железничке станице, а завршетком радова, она ће служити искључиво за саобраћај возова уског колосека и локалних возова.

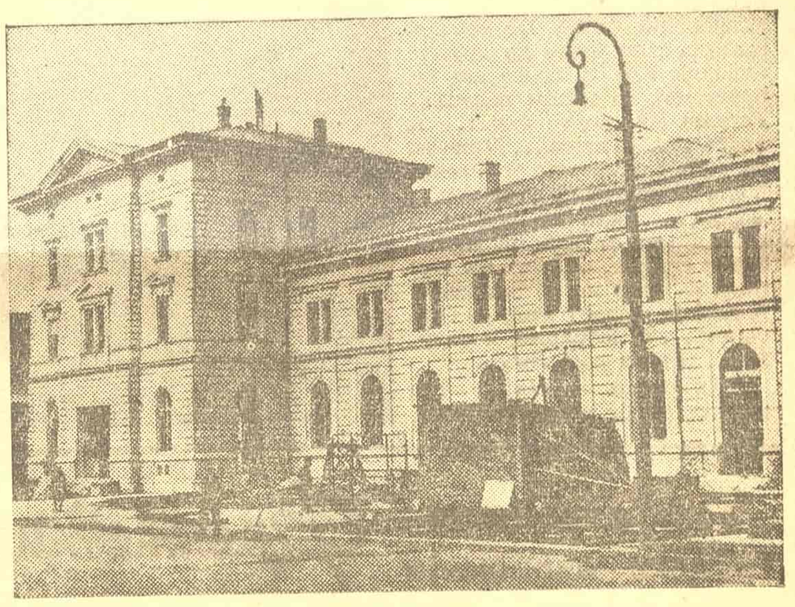

Десно крило зграде потпуно је оправљено

Какве се бараке - павиљони могу подизати

За време рата, нарочито последње године после бомбардовања, на разним странама Београда подигнуте су дрвене бараке. У прво време служиле су за становање, а касније за смештај мањих продавница. Због тешких станбених прилика народне власти после ослобођења, а и данас, толерисале су и толеришу ове дивље бараке, подигнуте неплански без грађевинске дозволе, ма да оне заиста претстављају ругло улица и града.

У оквиру једне шире забране зидања нових зграда, ограда, дозиђивања кућа, рушења зидова и измена распореда просторија без претходне грађевинске дозволе, Комунално одељење Извршног одбора пре извесног времена донело је уредбу којом је уопште забрањено подизање нових дрвених барака. Од ове Уредбе изузима се једино зидање барака-павиљона, који се могу подићи на празним плацевима или на местима ранијих рушевина по дозволи Грађевинског отсека.

Лица која желе да подижу такве грађевине претходно морају поднети Грађевинском отсеку Извршног одбора готов план или скицу. Павиљони треба да буду на првом месту архитектонски и естетски лепо уређени, светли и пространи, спасани зеленилом, затим да имају уведено осветљење, воду и канализацију. Природно, сасвим је непотребно улагати веће инвестиције пошто ће се приликом првог новог регулационог плана или зидања на истом месту нове грађевине, павиљони морати рушити без икаквог оштећења или накнаде.

ПРЕТЕРАНА РЕВНОСТ

Кроз Београд

ПРЕДВЕЧЕ У ЈЕДНОЈ УЛИЦИ ЧУКАРИЦЕ

Овако раде грађани Београда

Најближи сусед био је странац... А улице, са жандармима на угловима... А квартови? Са писарима и пандурима... Мрско ти је из куће да изађеш... А што си више ваљао, и сама кућа, и кревет, био ти је несигуран... Да ти је могуће — у земљу би се закопао! Има их који су и то радили, — морали су...

Стари машиновођа — пензионер пажљиво окреће камену коцку у рукама. Бира положај, како најбоље, најзгодније, најтрајније да је намести. Потом: два-три ударца чекићем, па нова коцка... Слажу се у полукружну, лепезасту шару.

Дванаест сати дневно стари ради на калдрми. Сед је и прашњав. Али је добре воље. Он говори и нама, и себи:

— А гле сад! Сви смо једно... И овај сусед овде, и онај, ехе, — чак доле... Заједно смо засукали рукаве, заједно товарили камионе... И зној нам заједнички капао. На састанцима седамо један до другог: навикли смо. А познајемо се, брате мој, са целим насељем! Радимо ми, раде они... А власт, ето, — наша... Мило ти да се поразговориш у насељу. Мило ти на улицу да изађеш... Хе, хе, — мила ми, видиш, и та калдрма... Мио ми живот, брате слатки... Јест' да сам стар, ал' сад ми се тек живи. А шта је живот? Рад, — брате мој... И ја радим, и радићу... Докле год могу...

Дуж улице затегнута три канапа, да би полукружне коло не камених коцака биле правилне. И збиља: коцкаста калдрма центра, где су улице широке, да суседи не могу ни да се довичу, ништа није боља но овде, на чукаричком брежуљку. Оно су радили стручњаци и — свака им част! А ово? Ово је дело обичних грађана, грађана-добровољних радника, грађана-такмичара. Оно је прављено стручно — а ово са љубављу. И — не разликује се.

Тихо је вече. Доле, у граду, још запара угрејаног бетона и асфалта. Овде је већ свежина. Мирис траве, заливених повртњака... Зрикавци поздрављају танани месец.

Шкрипе ручна колица и точак шеврда. Колица су стара. Ништа зато! У рукама ојачалог пионира она добро служе. Доноси се шут, довезен из центра, и насипа се међу коцке.

— Прва киша учиниће своје... Употпуниће наш рад, каже Гавра Јовановић, машиниста из Топчидера, устајући да исправи леђа. Он је дао 180 радних часова.

А чика Ђока Николић, наређао их је преко три стотине. Он даље, са љубављу, ређа коцку до коцке. Загледа сваку, намешта...

Са пионирима, на раду је 45 грађана, жена и омладине. Пионири и пионирке доносе коцке. Насмејана радница Мила Степанчић прихвата и додаје. Она ради у куферџиској задрузи до пет, има и болесног мужа, али, ето: дала је 130 радних сати. Вредна је и ведра. Осети се кад је она на послу.

— Ево ме опет, брише о кецељу влажне руке, једна од домаћица. Вечера је готова, — сад док не стигну моји из града, могу још мало...

Тихи, пријатељски разговор, ударање чекића, шкрипа колица, зрикавци... Ту су, на домаку, кукурузна поља. Кад дune ветар, крто лишће зашушти.

Удружени радом, за град, за такмичење, за себе сакупљени су машиновође, фарбари, скретничари, пензионери, жене, деца.

Већ је тамно, али присност те средине везује. Не одлази се ономе ко ту проведе нешто времена, ко поразговара.

— Оћемо ли да се разилазимо, пита једна од жена.

— Још коцку-две, вели неуморни чика Ђока, као да је малочас сео у шут и прашину.

— Децо, спремила сам воду, хајде... Има још дана, одјекује звонак глас негде иза плотова и зеленила.

А деца? — Додају коцке, расипају лопатама шут по калдрмисаном делу.

— Зове те мама, дај мени, вели дечак, пружајући руку за лопатом.

— А не, каже запослен пионир. Док месец не дође до вршка крова чика Илијине куће — не остављам.

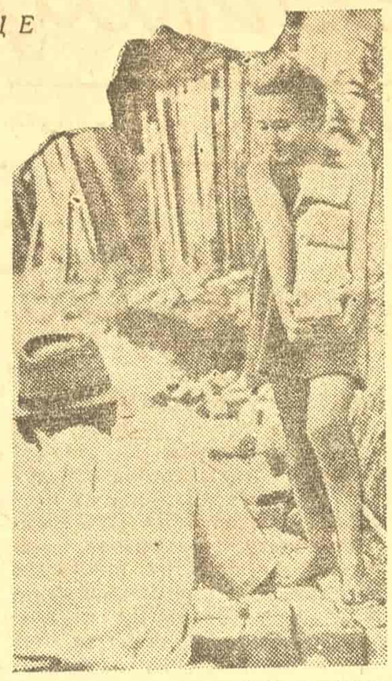

*

Тако се такмичи Орфелинова улица на Чукарици, за коју су грађани дали 2.250 радних часова. Она је дуга само 270 метара и далеко је на периферији — али она неће заостати за улицама у центру града. Јер са сваком је коцком уграђена воља и велика, радосна жеља за добро и напредак.

Јулија ЛУЧЕВ

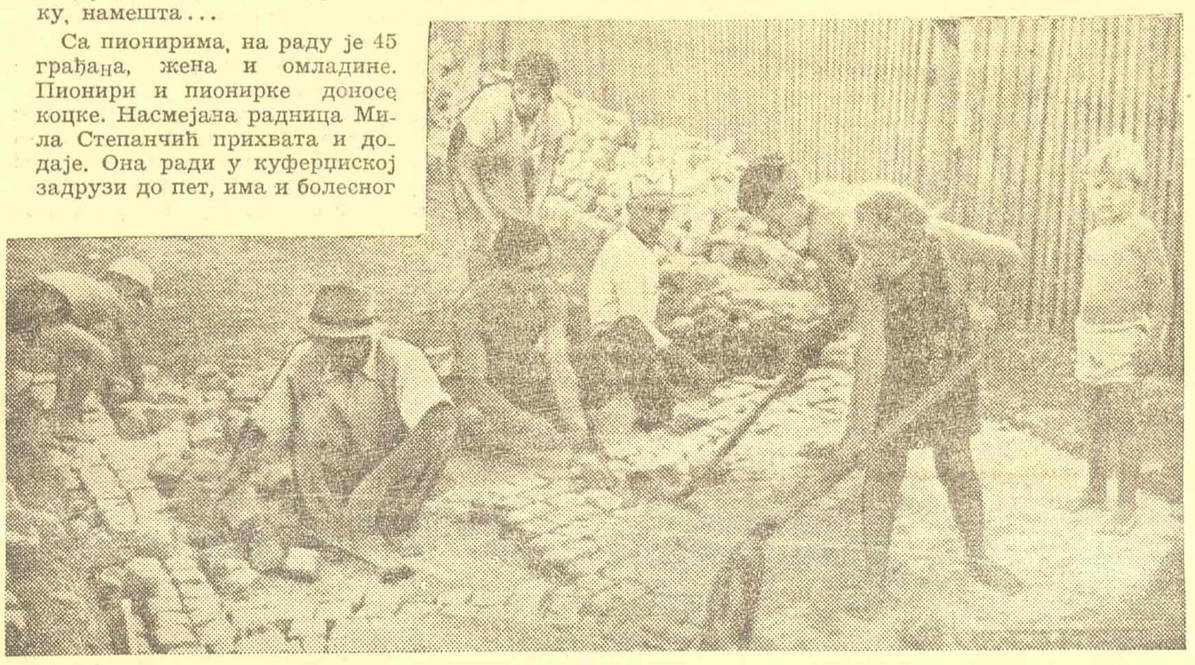

НАЛИК НА КОЗЕРИЈУ

ТРАЖИМ ДРУГУ ПРОЦЕДУРУ

Иако је реч о процедури, све ово нема никакве везе са конференцијом мира. У питању је наша, свакодневна, обична ствар. Једноставно, кисне ми над главом.

Напукла мени таваница. Али, ако баш тачно хоћете, напукла асфалтна тераса изнад мога стана. Таваница се само поткорушила, и то с једног краја собе на други. Кад је суво време, смета оку. Али ја и нисам тако велики естета. А кад пада киша, свеједно је је ли човек естета или није. Смета у сваком случају. Ја сам, сем тога, човек породичан, са децом.

Обратио се ја још прошле јесени газди.

— Кисне — кажем. — Дођите, погледајте.

Стало ми до тога да га уведем да види како сам по целој соби поређао шерпе, лонце и лаворе и како хватам кишницу.

Али нема он за то времена. Велики човек. Адвокат.

— Сад и онако не вреди, — вели. — Зима. На пролеће ћемо то да уредимо.

Дошло пролеће. Моја жена позајмила и неке старе лаворе од суседа. Сваки час гледа у таваницу и планира колико би јој још судова било потребно да прекрије читав под.

Трчим ја газди, тражим настојника. Оправка се увек одлаже за два-три дана. У томе и цело пролеће прође.

— Ти ниси, богами, никакав отац — каже ми жена, држећи бебу у наручју. — Свако — вели — може да те лаже.

Е, неће више, мислим се ја. Прошла су времена кад је газда могао да ти се натреса и ради шта хоће.

— Оставите ме. Имам сад хитан посао — брани се он од мене као магарац од муве.

Нема времена. Добро. Не мора ни да га има. Свестан сам ја човек. Знам своја права. И знам пут. Одем сместа у Народни одбор. Таква и таква ствар.

— Може, — кажу ми у одбору — разуме се да може и без газде.

Тако сам и мислио. Лице ми се озарило.

Народни чиновници све ми објаснили. Треба лепо да нађем мајстора. Мора, нагласише, да буде овлашћен. Он нека прегледа терасу, нека састави предрачун, па ће одбор то да расмотри и одобри. Онда може да се оправља.

Кућу нисам никад имао. Не познајем ове овлашћене мајсторе. Зато узмем телефонски именик. Тражим грађевинарске радње.

— Радите ли асфалтне терасе?

— Радимо.

Узиграше ми јагодице од радости. Већ замислих раднике како моју ствар доводе у ред.

— Ја, знате, — звони мој задовољни глас — имам терасу.... Треба да се оправи.

— Оправка?

— Да, тако. Газда неће... Ја... Треба да изиђете, предрачун да ми дате, па после...

— Извините — прекида ме онај са телефона — не обављамо тако мале послове. Поготову, кирајџија...

— Зашто, молим, ако сам станар. Ја ћу да платим као и кућевласник.

— Не — вели — не. Не обављамо попште тако мале послове. Извините...

На другом месту одмах ме пресекли.

— Немамо — кажу — рачуна да се с тим гњавимо.

На трећем месту почело је све лепо, глатко. Мања фирма па и мање послове обавља. Баш како мени треба. Хоће људи да раде.

— Имате ли још који посао? — чак питају.

Би ми просто жао што немам. У стану су ми, додуше, поломљене неке кваке, запушила ми се чесма, и купатило ми се покварило. Али они то не раде.

Још им ништа нисам рекао да сам станар, а не кућевласник. Сматрао сам да не морам с тим да почнем. Сад у ручих прилику да им и то ставим до знања.

— Да нешто стојим добро с газдом, — кажем им предусретљиво — ја бих вас препоручио.

Али моји нови пријатељи само ме разочарано и, учинило ми се, гневно погледаше.

— Па ту треба предрачун, Маните. Не можемо, — рече сопственик предузећа.

Узех да га молим, скоро да преклињем. Напоменух му да смо посао, тако рећи, већ уговорили.

— А јок, јок — сасвим решено одмахује руком грађевинар.

Зна он, вели, како то иде. Он је код гробља, ја код Калемегдана. Морао би да долази, да пише предрачун. И то све ко зна да ли ће мени да одобре, па може да испадне да је узалуд долазио. Осим тога, кад узме да оправља, можда ће бити потребна већа оправка него што би он прорачунао. Ко ће то онда да му призна? А већи предрачун неће да прави. Не жели он да одговара. И на крају, не жели, брате, да се меша у моју свађу с газдом.

Употребих сву речитост да докажем да ту управо и нема тешкоћа, да ћу одобрење одмах добити, да он са мојим газдом нема ништа, и тако даље. Али узалуд.

— Обратите се другоме, — рече ми.

— Коме, ако Бога знате?

— Некоме овако — кажу — као нама. Видите, распитајте се.

Видео сам. Распитао се. Доиста сам нашао још неке као и они.

И провео се углавном, исто.

У зло доба чујем: постоји Комунално грађевинско предузеће, Комграп, Гранап, Зугоп, Грамлек — то мени тако лепо звучи и улива поверење. Тамо ћу ја! И с извесним оптимизмом обратим се Комграпу.

Изнесем ја Комграпу цео мој случај. Не заборавих да подвучем ни своју наду коју имам у Комграп. Али звонак и свечан глас чиновника не даде ми да разглабам са обавештењима која га не интересују. Ствар је једноставна. Комграп не може да ми помогне. Нема ни он рачуна. Што даље да разговарамо!

— Знам, али ко ће онда? — питам беспомоћно.

— Па опет неко приватно предузеће.

— Али неће.

— Мора.

— Неће, друже.

— Па шта вам ја могу, кад неће. Видите — вели — даље.

Већ два месеца протече, а ја не видех тог врлог грађевинара који има смисла за моју невољу.

Или ћу запитати може ли народна власт да изведе један претходни обрачун са мојим несуђеним пословним пријатељима. Онако да их мало преслиша у вези са правима и дужностима грађана. И то, ако може, више у вези са дужностима.

Љ. МАНОЈЛОВИЋ

Фронтовци критикују

Козе директора градске економије

У рубрици »Фронтовци критикују«, »20 октобар« писано је пролетос о кози директора Градске економије која брсти младе тује и расаднику. Пролазећи пре неки дан поред градског расадника приметио сам да није у питању једна коза, већ две козе и једна овца које уништавају и брсте све саднице у расаднику.

Разговарао сам с радницима и они су се жалили. Питао сам их зашто не критикују? Слежући раменима један радник ми је одговорно: »Кад критика »20 октобра« не утиче на нашег директора, још мање ће наша помоћи«.

Народне власти, на првом месту Отсек за заштиту паркова Извршног одбора, требало би озбиљно да поведу рачуна о раду директора Градске економије који и после добронамерне критике и грађана и штампе допушта и даље да козе уништавају младе саднице у расаднику. Јер, кад би сви власници коза следили примеру директора расадника, Београд би за кратко време остао и без оно мало зеленила које данас сачињава плућа града.

М. Р. САВИЋ

Трошарина за три крушке

Допутовала сам из Кучева, па како је успут била јака врућина, купила сам

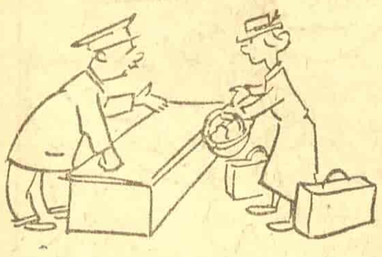

на једној од пролазних станица два килограма крушака. Успут сам јела и не знам колико их је остало у корпи. Међутим, кад сам дошла на београдску станицу, приликом предаје карте, наплатили су ми 2 динара за остатак крушака, без обзира што сам објашњавала да ми је то била путна храна. Изгледа невероватно, али је тачно.

Живка ХАЏИАНТОНОВИЋ

„Клубаштво" фискултурних друштава „Бродарац" и „Слобода"

Недавно је Ф. д. „Бродарац" начинио пливачки сплав на Сави, а и „Слобода" недалеко има купатило са кабинама. До купатила и сплава превозе чамци и једног и другог фискултурног друштва, али ако неки члан једног друштва оде на сплав другога друштва, чувар га одмах тера, наводећи да му је управа друштва наредила да никога из другога друштва не прима на сплав.

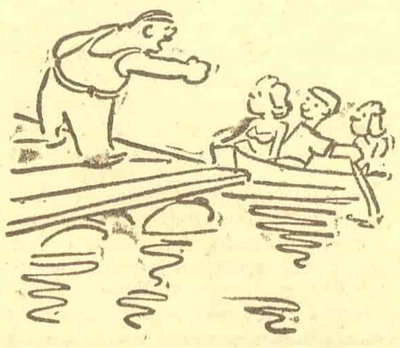

Исто тако, ако члан „Слободе" замоли да га превезе чамац „Бродарца", или обратно, одговара му се:

— Не може, ти ниси наш члан...

Најгоре је што изгледа да управе ових друштава нису свесне да се фискултура данас бори против клубаштва и да нарочито међу фискултурницима мора бити развијено другарство.

Н. ГЛУМАЦ

У СУБОТУ ИЗЛАЗИ НОВИ 53 БРОЈ ИЛУСТРОВАНОГ ЛИСТА „Дуга"
ЦЕНА БРОЈУ 6 ДИН.

Пет динара кифла

Путовао сам лађом која саобраћа на линији Београд—Панчево. У ресторацији лађе купим једну кифлу „са кајмаком" и наплате ми 5 динара. Расечена на пола, намазана споља с нешто мало кајмака, била је то заиста „необична кифла", јер унутра није било ни трунчице кајмака.

Упитах ресторатера: како му иде посао? „Врло слабо", одговорио ми је. Баш не бих рекао, јер га нико не контролише. Мора да је неки паметан човек: хлеб 7 динара килограм, а кифла од истог брашна 5. Врло паметно...

Душан МАТИЋ

Рекордна брзина наше поште

Пре неколико дана послала сам авионом синчића у госте сестри која живи у Прагу. Истога дана у подне послала ми је сестра телеграм у коме ми јавља да је мали приспео. Београдска пошта примила је овај телеграм у 15.30 часова. Али, иако је телеграму од Прага до Београда било потребно 2 сата и 10 минута, од београдске поште до моје куће на Вождовцу тај телеграм путовао је пуних 18 часова, јер сам га примила тек сутрадан у девет сати.

Онај ко је на пошти примио телеграм свакако је сматрао да не треба журити са предајом, иако ми је дете путовало авионом потпуно само.

Смартам да надлежни треба да награде по заслузи лица одговорна за ову брзу испоруку телеграма.

Ваја НОВАКОВИЋ
Вождовац

Одговор на допис „Где су фронтовци"

Другарица Олга Тимотијевић, која се оправдано упитала где су фронтовци наше улице, требала је да уђе у дворишта кућа 4 и 7, са чијих су се прозора расправљале

жене, па тек онда да види како унутра изгледа. У броју 7 не ради канализација, па се разваљене шупе употребљавају као клозети, а у броју 4 од ђубрета у распадању не виде се канте.

Имамо ми повереника Фронта у улици, имамо и здравственог референта, који је по том сектору задужен већ више од годину дана, али како је он новоизабрани одборник, много запослен у Фронту, то „не стиже" да јави Отсеку за чистоћу какав се расадник болести налази по двориштима неких зграда наше улице. Требало би да се неко позабави питањем ових ђубришта и прљавштине, како не би „колера појела" и све остале, а не само оне грађанке које станују у загађеним кућама а ништа не чине да се њихова дворишта доведу у ред.

Грађани Зетске улице

Патронати, шаљите нам децу у госте

Поведена је акција да патронати шаљу децу грађанима на цео дан у госте. Међутим неким грађанима који су се пријавили да ће узимати децу нису послата деца још до данас. У Пожаревачку улицу послато је свега три детета, док се овде много више домаћинстава пријавило.

Зашто патронат не шаље децу, кад би то за грађане било велико задовољство да деци пружи једнодневну промену и разоноду.

Кад лија долија...

Гроздан Јовановић и Периша Дачић ухваћени су код покушаја да прокријумчаре ракију у воћу...

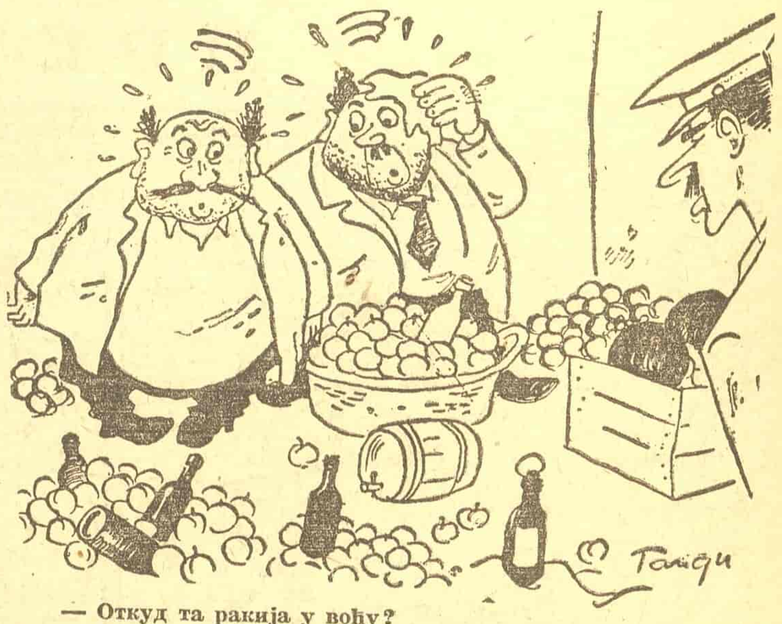

— Откуд та ракија у воћу?

— О-о-о-вај г-г-господине друже, часне нам речи, ни ми не знамо...

КУЛТУРНИ ЖИВОТ

За један дан преко 4000 књига за село

У »недељи књиге« пре неколико месеци кад је Београд водио велику акцију за помоћ селу, Пети рејон је показао резултате који су заиста задовољили. Целу једну библиотеку од преко седам и по хиљада књига они су скупили као помоћ за културно уздизање нашег села, од чега је одабрано око 6000 књига које су послане у разне округе да се разделе сеоским библиотекама и читаоницама.

Грађани Петог рејона, међутим, нису остали само на том. Они су и даље марљиво одржавали везу са селом, а у прошлу недељу они су поново били у једној сличној акцији. И у свом »дану књиге«, у току само једнога дана, поставивши себи овај специјални задатак у оквиру такмичења, они су скупили једну нову библиотеку, дали су преко 4000 књига опет за наше село.

И овога пута су се насеља међусобно такмичила и у броју прикупљања књига и у њиховом квалитету. И заиста се може рећи да се у овом погледу успело. Највећи проценат ће бити упућен за наша разна села, док је мали број књига које су издвојене, јер нису за село, или потпуно одбачене.

Село Оструживица већ је осетило резултате ове акције грађана Петог рејона. У прошлу недељу, кад је пошла једна радна екипа за ово наше село, понесено је и око 150 одабраних књига које су предате сеоској скромној библиотеци.

Сељаци су захвалили Београђанима на овом лепом дару исто тако као што су били захвални и радницима који су својим радом за један дан учинили врло много корисних оправки кућних предмета сиромашних сељака, њихових пољопривредних алатки, обуће и одеће, као што су захвални и вредним лекарима клинике Петог рејона, који су извршили у току овога дана многобројне прегледе и дали савете за чување здравља деце и одраслих.

Завршни радови на обнови летње позорнице на Калемегдану

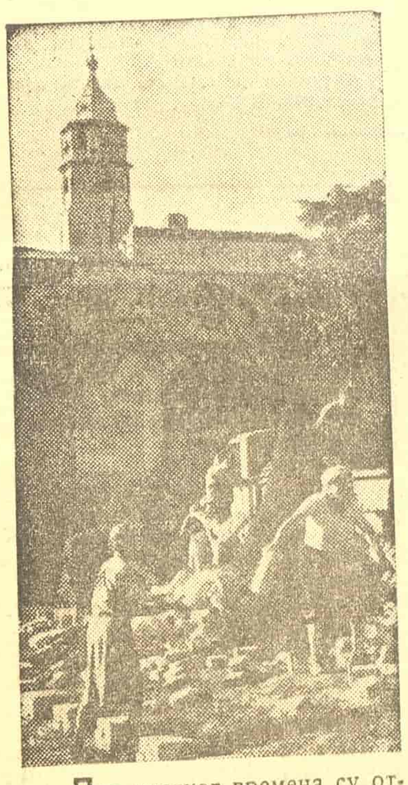

Пре кратког времена су отпочели радови на обнови летње позорнице на Калемегдану и већ сада се налазе при завршетку. Тако ће Београд добити још једну, трећу позорницу под ведрим небом.

Ове радове изводи Комунални отсек Првог рејона са врло скромним средствима. Сам изглед позорнице биће једноставан, без много украса, па због тога, можда, и лепши. Намера је да она поприми изглед околине у којој се налази, да буде у хармонији са старом београдском тврђавом. На том плану су остављене две куле које ће бити распон бине и које ће потпуно одговарати своме амбијенту.

Нова позорница је својина Градског културно-просветног одбора, који већ припрема и програм за њено свечано отварање, већ после 12 овог месеца, а можда баш и самог тог дана.

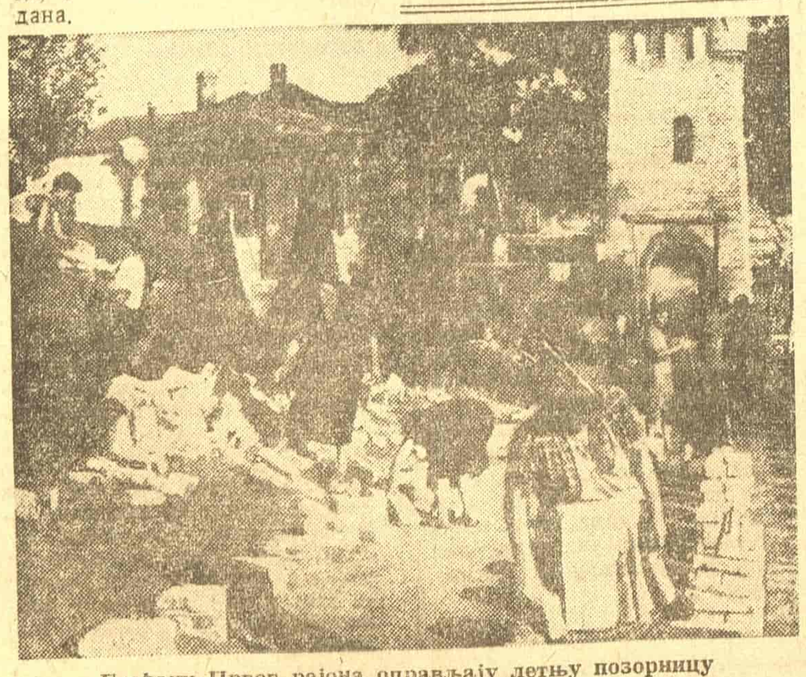

Грађани Првог рејона оправљају летњу позорницу на Калемегдану

ИСТОРИСКИ СПОМЕНИЦИ БЕОГРАДА

ДОСИТЕЈЕВ ЛИЦЕЈ

Наша наслеђена срамота постаје наш понос: дућани и пиљарнице биће музеј борбе и учења

Зграда Доситејевог лицеја

Доситејев лицеј, то је 1808, то је побуњена, устаничка, од борбе још крвава Србија, која се латила књиге и науке. То је племенити старац Доситеј, који је дошао отуда из нашега Трста, напуштајући све удобности грађанског живота, овамо, к нама, у побуњену Србију, међу борбом прекаљене српске сељаке, да пун родољубивог заноса учи младе сељачке синове оним знањима које је годинама стицао путујући Европом. Доситејев лицеј, то је велика мисао, која је одтада па све до данашњег дана струјала кроз наш народ, мисао да се успешна народна борба може водити не само пушком, већ и књигом: то је у свом пуном сјају, својој пуној лепоти, мисао о књизи и науци у служби народној борби за слободу, за лепши живот.

Доситејев лицеј, бивши Пашин конак и символ угњетавања, који су на јуриш освојили српски устаници при ослобађању Београда, да би у њему отворили Велику школу за своје синове, најлепши је тренутак и једно од највећих постигнућа Првог устанка.

То су биле мисли с којима смо пошли да посетимо стару зграду Доситејевог лицеја на Јовановој пијаци. Тешко и тужно је деловало на нас оно наштa смо тамо наишли, деловало тако да смо се и ми морали да стидимо због дивљачког и варварског односа, који су некадашњи званични претставници наше културе имали према овој драгоценој историској згради.

После пропасти Првог устанка зграда је прешла у приватне руке. У приземљу су отворене најпре магазе, а затим дућани који још и данас тамо постоје. Место прометно, како се то већ каже, те су ту трговало и телалило годинама. Дућанције су печалиле и згртале паре, а сопственици примали приличне своте за кирију. У старој Југославији за кирију од дућана добијали до 30.000 динара месечно.

Горњи део зграде подељен је на дванаест малих сиротињских станова, у којима данас живи дванаест породица. У соби где је Доситеј мислио и радио налази се кујна. Једна таваница, израђена у интересантном дуборезу још у осамнаестом веку премазана је и оштећена. По просторијама где је Вук стицао своја прва знања из класичне културе шетају пацови и плаше станаре.

Да би било више ћара и већих кирија, око лицеја су дограђиване неке страћаре. У њима се данас чувају свиње. Лепа тераса, некада обрасла ружама и виновом лозом с погледом на Дунав, била је пре 136 година најомиљеније место Доситејево. Ту је он, слушајући жубор турске чесме чије је врело избијало крај саме терасе, мислио шта још даље да уради на ползу своме народу. Тераса је срушена, а на месту где се она налазила подигнути кафански нужници.

Сама зграда је доста трошна и оронула. Више од педесет година властодршци су преговарали о њеном откупу и претварању у музеј. У току преговора какав новинар би кроз дневну штампу пустио реч две о „историској згради", о „славној прошлости" и ствар би се на томе завршила. До откупа није долазило. Никако нису могли да се погоде. Дућани су и даље доносили добар приход сопственицима, а ондашњим властодршцима није било много стало до лицеја и Доситеја Обрадовића. Њима никако није ишло у рачун оживљавање традиције Првог устанка.

Однос старих властодржаца према лицеју није случајан. Он у потпуности открива тежњу владајућих кругова да од народа прикрије све што је истинско и напредно и униште све трагове који би приказивали праве ликове народних великана. Главно је да пада пара...

Однос данашњих народних власти према величинама културне прошлости из основа се изменио. Руковођене новим схватањима, наше народне власти откупиће Доситејев лицеј, тај историски документ величине српског народа. Он ће бити рестауриран и као културна и национална драгоценост предат данашњим и будућим генерацијама да се на његовом примеру надахњује духом борбе и учења, духом најужег везивања науке и књиге са животом и напретком свога народа.

М. П.

Изложба радова ученика школе за примењену уметност

Изложба Државне школе за примењену уметност — соба са плакатима

Пре него што посетилац разгледа изложене радове ученика Школе за примењену уметност, потребно је, ради бољег разумевања, да зна под каквим се условима радило у школи од њеног оснивања, боље рећи њене реорганизације, фебруара месеца 1945, па до данас, јер она постоји још од 1939 године.

Немајући довољно просторија за све радионице, ученици су издржали једну зиму само напором своје воље, која заиста задивљује и увек се показује при савлађивању свих осталих препрека, као што су недостаци у материјалу, алату и стручним књигама.

По одељењима су изложени плакати, од којих неки са правом очекују да буду примљени и умножени, декоративна писма, орнаментика, радови у разним сликарским техникама — темпери, графиту, техници средњовековне иконографије, радови у батисту, зидно сликарство, вајарство и унутрашња архитектура.

Испод сваког рада стоје потписана имена. Међу њима има лепих талената. Истичу се: Александар Грбић, Менијилка Митровић, Оскар Берељa, Милена Младеновић, Драгослава Миленковић и многи други који ће временом што важи и за све остале, кад стекну још знања и праксе, радити слободно својом маштом и рукама.

Библиотека II рејона

Библиотека Другог рејона располаже са 6700 дела из лепе књижевности и науке, на нашем и страним језицима. Уписаних чланова има 1332, махом омладинаца. Систем рада у библиотеци је такав да читаоци имају слободан приступ књигама, али ипак руководилац врши надзор, да се не би узимале књиге које не одговарају читаоцу или пак не би нестале. Истина, због оваквог система књиге се брзо кваре и нестају, али су ипак користи далеко веће.

Тешкоће у раду јављају се првенствено из материјалних разлога, а затим и због недовољног броја просторија. Пре свега недостаје дечја читаоница, па је предложено Културном одбору да у ту сврху уступи музичку салу која чини саставни део библиотеке.

ШАХ

Руски шах кроз векове

Недавно су на острву Фадеј совјетски поларни истраживачи нашли трагове пребивања старих руских морепловаца. У каменитом стењу открили су читаво складиште разних ствари као накит од стакла и ћилибара, новац и многобројне друге предмете. Занимљиво је да је пронађен и врло леп шах од мамутове кости. Тако се испоставило да су почетком седамнаестог века руски морепловци, када су полазили на опасна путовања у поларне крајеве, носили собом и шах.

Према подацима страних писаца, шах је у то доба у Русији био већ много развијен. Године 1616 изишла је у иностранству књига о шаху од Густава Селенуса. У том делу се каже: „Московљани играју шах врло оштроумно. Толико су у игри искусни, да се други народи не могу лако са њима мерити!"

Један француски летопис помиње да је 1685 године у Паризу стигла московска делегација на челу са два врло угледна бојара и свитом од педесет људи. У летопису се надаље каже: „Ови Руси ванредно играју шах. Наши најбољи играчи пред њима су ђаци!"

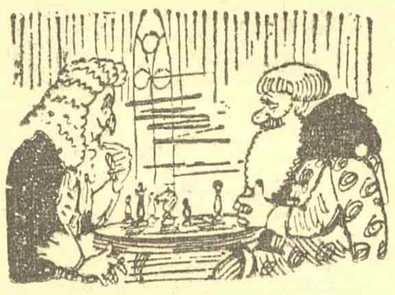

Руски шахисти пре три века
(Цртеж: „Затесник" Москва, мај 1946)

★

Невидљиви партнер

У последње доба радио-мечеви ушли су у велику моду. Славна совјетска десеторка победила је прво америчку екипу са 15 и по према 4 и по, а затим британску репрезентацију са 18 према 6. Надаље Аустралија је добила радиомеч против Француске са 5 и по према 4 и по. Занимљиво је питање како се осећају мајстори у игри са невидљивим партнером, удаљеним на више хиљада километара. Московски велики мајстор Лилиентал је изјавио да има неугодан осећај што не види пред собом противника. Тада отпадају многи психолошки елементи јер се немогу пратити изрази лица партнера за време игре, што често може да буде од великог значаја. Ти изрази могу да покажу да ли је партнер поуздан у самога себе или се плаши, да ли је нервозан, какву комбинацију рачуна итд. Московски првак Давид Бронштајн, да би ту незгоду унеколико ублажио, за време радио-меча са Американцима ставио је на супротну страну табле фотографију свога противника Санта-зјера!

Међутим, неки совјетски мајстори дали су изјаву да им нимало не смета, што немају за столом противника. У чему је ствар? Несумњиво у првом реду одлучује ту нервно стање играча. Узмимо за пример првака Естонске ССР великог мајстора Кереса. У првој партији радио-меча против Велике Британије он се није усудио да жртвује фигуру ради напада, већ се задовољио ремијем. Та жртва давала му је велике изгледе, и како се касније у анализи испоставило, водила би га добитку. На једном турниру таку згоду он не би пропустио. Али овде се он на ту жртву није усудио. Није видео пред собом свог партнера, а то му је умањило смелост и борбеност.

★

Како Ботвиник тренира

Совјетски шаховски првак и главни кандидат за титулу светског шампиона инж. Миша Ботвиник нимало не крије методе свога тренинга. Међу осталим приправља се и на све неизбежне непријатне стране турнирске борбе, као што су силан дим у сали и жагор публике. Зато он пре сваког турнира одигра низ озбиљних партија с каквим играчем који много пуши, а истовремено пусти у дејство два до три радиоапарата са разноврсним програмом!

★

Проблем 12

Браћа В. и М. Платов

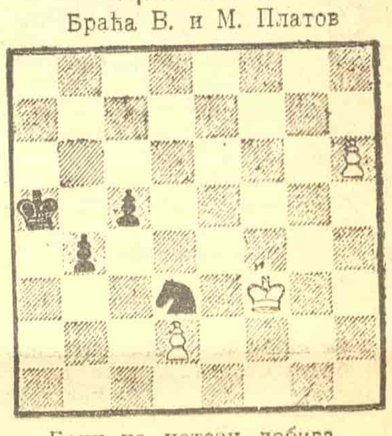

Бели на потезу добива.

Идеја ове завршнице ће осигурати белом пешаку слободан пут до последње хоризонтале, где треба да се претвори у краљицу, после чега је партија добивена. Да се ово постигне, мора се. црноме коњу отсећи прилаз слободном белом пешаку. Тешкоћа је што и црни има слободног пешака. Славни совјетски компонисти студија браћа Платов нашли су ово решење:

1) Kf3—e4 Sd3—f2+; 2) Ke4—f4! Sf2—d3+; 3) Ke4—f5! Sd3—e5; 4) Kf5:e5 b4—b3; 5) h6—h7 b3—b2; 6) h7—h8D b2—b1D; 7) Dh8—a8+ Ka5—b4; 8) Da8—b8+ Kb4—a3; 9) Db8:b1 и бели добива.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Хоризонтално: 1) главни град једне европске земље, место код Београда; 2) злато (франц.), река у Сибиру, земљиште кречног састава богато понорницама, грчко слово; 3) кућа, део зграде, равна површина, делић течности; 4) присвојна заменица, животињска врста, напад, цар животиња; 5) име заменика нашег министра спољних послова, и сугласник и самогласник, место у Срему, сугласник усијана маса коју избацује вулкан; 6) свеза, јединица за мерење електричног отпора, предлог, сугласник, једна скраћеница, река у северној Италији, свеза; 7) сродник, свлачење, једна течност; 8) беле косе, најситнији делић материје, циљ, поклон; 9) просторија у коју се затварају овце, уговор о савезу, планина код Београда, израслина на глави неких животиња; 10) мера за површину, знаци пролаза, надање, свеза; 11) почасна паљба, планина у Централној Азији.

Вертикално: 1) патос, совјетска обавештајна агенција; 2) пријатан мирис, река у Босни; 3) и сугласник и самогласник, један од највећих француских комедиографа, сугласник; 4) река у Француској, јесте, подземни свет, иницијали нашег министра саобраћаја; 5) сродник, удар, сат (провинцијализам); 6) јужно воће, сугласник, женско име; 7) припадник турско-татарског племена, плодан предео у Србији; 8) првак, омладинска организација једне политичке партије; 9) присвојна заменица, поседује; 10) једна скраћеница; 11) орган JCPHJ, узвик; 12) коњ, срба, 13) дефект, један гас; 14 једна тешка болест, врста спорта, речно острво; 16) осовина, шести тон Ц-дур музичке скале, предлог, свеза; 17) сугласник, место у Македонији, сугласник; 18) град у Чехословачкој, пријатан укус; 19) врста, шума.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Хоризонтално: 1) Тиса, Елас; 2) СР (Стјепан Радић), опера, ар; 3) маса, сто, вита; 4) Шо, трн, о, Вис, ми ;5) Тара, мај, кап, сало; 6) елан, име, ага, стог; 7) ав, еја, к, аве, ЕК (Едвард Кардељ); 8) Арда, лес, атар; 9) та, Кијев, на; 10) мрак, доба.

Вертикално: 1) са, ан, рт; 2) Морава; 3) шала; 4) те; 5) Трст, Едам; 6) и, армија, р; 7) со, На-ма, ка; 8) апс, је, лик; 9) ето, кеј, 10) Еро, ка, сед; 11) ла, вага, во; 12) а, Випава, б; 13) Саис, Етна; 14) рт, СС (Станоје Симић), а а (ад акта); 15) аматер; 16) Илок; 17) Ог.

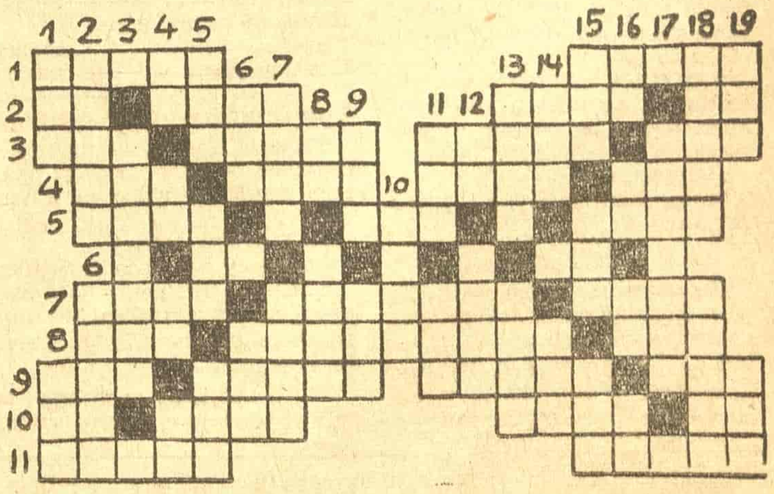

ЗА НАШЕ НАЈМЛАЂЕ

БЕОГРАДСКА ДЕЦА

Наши пионири на летовању

ЗБЛИЖЕЊЕ СЕЛА И ГРАДА

Овога лета први пут и сиромашна деца, чак и она која немају ни оца ни мајке, могла су да иду на летовање: нека у село са здравим ваздухом, нека на море.

Из Жабара примили смо неколико писама наших драгих пионира. Доносимо два писма:

НАШ ИЗЛЕТ У РУДНИК

Једног лепог јутра поранили смо и кренули из нашег летовалишта у Жабарима у оближњи рудник Златор. На путу смо хватали лептире и брали разне биљке.

Када смо стигли у рудник, прво смо се одморили и гледали како рударски радници извозе пуне вагонете угља, а увозе празне.

Радници су дошли, па нас питали ко смо и одакле, а ми њих питали сваштa. Један старији радник, висок и јак, говорио нам је како су пре радници у руднику радили за своје господаре, а сада раде за државу, а то смо сви ми заједно.

— Радимо, каже, и за себе и за вас, а ви учите, па ћете радити и за нас. Сада је све у нашим рукама. Не морамо се плашити да ћемо бити мучени. Сви заједно идемо у бољи живот.

У рудник нас децу нису хтели да пусте, јер је, кажу, хладно и има воде. Силазили су само наш учитељ и руководиоци, па су нам причали како је тамо и како се ради.

У том руднику почело је да се копа још пре рата, али се није дошло до угља. После ослобођења, настављено је и сада се угаљ вади.

Отишли смо онда из рудника радосни, јер смо много видели и чули.

Стеван Крушић,
начелник штаба I чете
уч. осн. школе бр. 7

СУСРЕТ СА СЕЉАЦИМА

На позив сељака отишли смо једне недеље сви на ручак у сеоске куће.

Чим смо дошли, наш домаћин нас је почастио воћем. Затим смо причали о рату, окупацији и о партизанима. Овај крај је дао многе борце.

Ишли смо онда у башту, па смо се заједно играли.

Пошли смо онда на ручак, који је био врло добар. После смо опет мало причали, па с песмом пошли у дом.

Причали смо после сви једни другима како су нас сељаци и њихова деца лепо дочекали и свако је хвалио своје домаћине.

Ђорђе Каназир,
уч. 4 раз. осн. школе

★

Пословица у слици

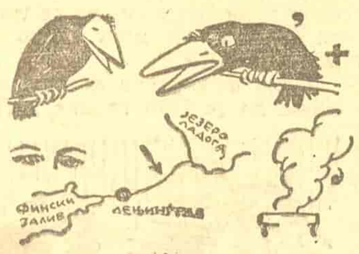

★

Загонетка

Један прост основни број
С мером површине спој,
Па ће бити прибор твој
Којим кругу дајеш крој.

★

Колика је штета?

Ушао је купац у радњу једног шеширџије и изабрао за себе шешир.

— Пошто?

—Сто седамдесет и пет динара.

—Лепо, узимам.

И купац пружи шеширџији хиљадарку да му промени.

Шеширџија није имао ситно да врати и отишао до свог суседа часовничара, па променио хиљадарку. Дао је онда купну шешир и 825 динара. Купац отишао.

Није дуго прошло, кад ето ти часовничара.

— Драги суседе, вели он, хиљадарка је фалсификована.

Погледаше обојица, увери се и шеширџија да је тако, па даде своме суседу праву хиљадарку, а лажну однесе властима и пријави цео случај.

Пита се колико је штетовао шеширџија који је дао шешир у вредности од 175 динара, кусур од 825 динара и праву хиљадарку?

Пазите! Одговор није тако лак као што изгледа.

Једна југословенска покрајина

РЕШЕЊА ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Загонетка. — Предњи и задњи точкови кола.

Пословица. — Изео вук магарца.

Ребус. — Писмоноша.

★ ★

МАМИН РАЧУН

Било је јутро. Па мама каже Драгану:

— Драгане, душо моја, ако хоћеш да стигнемо на реку, да се мало купамо, тркни до пијаце, па ми купи кило кромпира и кило парадајза. Ево ти дванаест динара...

— То је за кромпир и парадајз, дуса се Драган, а шта ћеш мени дати?

— Даћу ти, душо, каже мама, само немам ситно; даћу ти два и по динара за један корнет сладоледа.

Отишао Драган, донео кромпир и парадајз с пијаце, ишао с мамом на плажу, баба за то време кувала ручак, а мама заборавила на обећање, на оно обећање за корнет.

Кад сутра изјутра, мама кува чај за доручак, а на столу, пред њеном столицом, цедуљица. И на тој хартији пише:

„Рачун.

Мама мени дугује за један корнет. _____ Свега 2.50 динара."

Насмејала се мама и рекла:

— Извини, сине, заборавила сам. Ево ти новац.

А у подне, кад је Драган дошао на ручак, нашао је на своме тањиру једну мало већу хартију него што је била његова. На њој је писало:

„Рачун:

Родила сам те ——— ништа
Дојила сам те ——— ништа
Чувала сам те ——— ништа
Купала ——— ништа
Покривала ноћу ——— ништа
Прала твоје пелене и рубље ——— ништа
Хранила те ——— ништа
Носала те и возала — ништа
Давала ти кров над главом ——— ништа
Одевала те и обувала — ништа
Грејала те зими ——— ништа
Куповала слаткише — ништа
И играчке ——— ништа
Школске књиге и потребе ——— ништа
И тако даље ——— ништа _____ Свега ништа."

Драган дугује

Када је Драган то прочитао, снуждио се мало, а онда пришао мами, пољубио је и казао:

— Опрости, мама!

И очи су му мало засузиле.

— Срце моје, рекла је мама, немој да ми плачеш. Није мама хтела да те растужи. Слатко моје дете...

(По причи из читанке за француске основне школе.)

Такмичење за фискултурну значку-ЗРЕН

Такмичење и освајање комплекса ЗРЕН-а је основа нашег фискултурног покрета. Увођење овог такмичења у нашој земљи; његово масовно спровођење међу омладином у граду и селу, у широким слојевима нашег радног народа имаће и велики општенародни значај.

Ако се проучи програм и научна основа такмичења за фискултурну значку, из сваког става се може видети да оно у првом реду служи општем развијању физичких способности и здравља наше омладине и наших народа. У томе, може се рећи, и лежи основно значење, из кога произлази и све остало, јер само здрав и снажан човек, уопште говорећи, може да уложи са највећим успехом све своје снаге у послове и задатке који стоје пред њим у животу. Врло добро знамо колико су овај рат, пустош и гладовања, зима, разне болести и остале недаће оставиле трагове на нашим људима. И проћи ће дуго времена док не успемо да уклонимо и излечимо све трагове. Због тога подизање народног здравља, физичко одгајање наше омладине и наших народа јесте општи, врло важан задатак.

Мирослав КРЕАЧИЋ
(Из књиге: »Такмичење за ЗРЕН«)

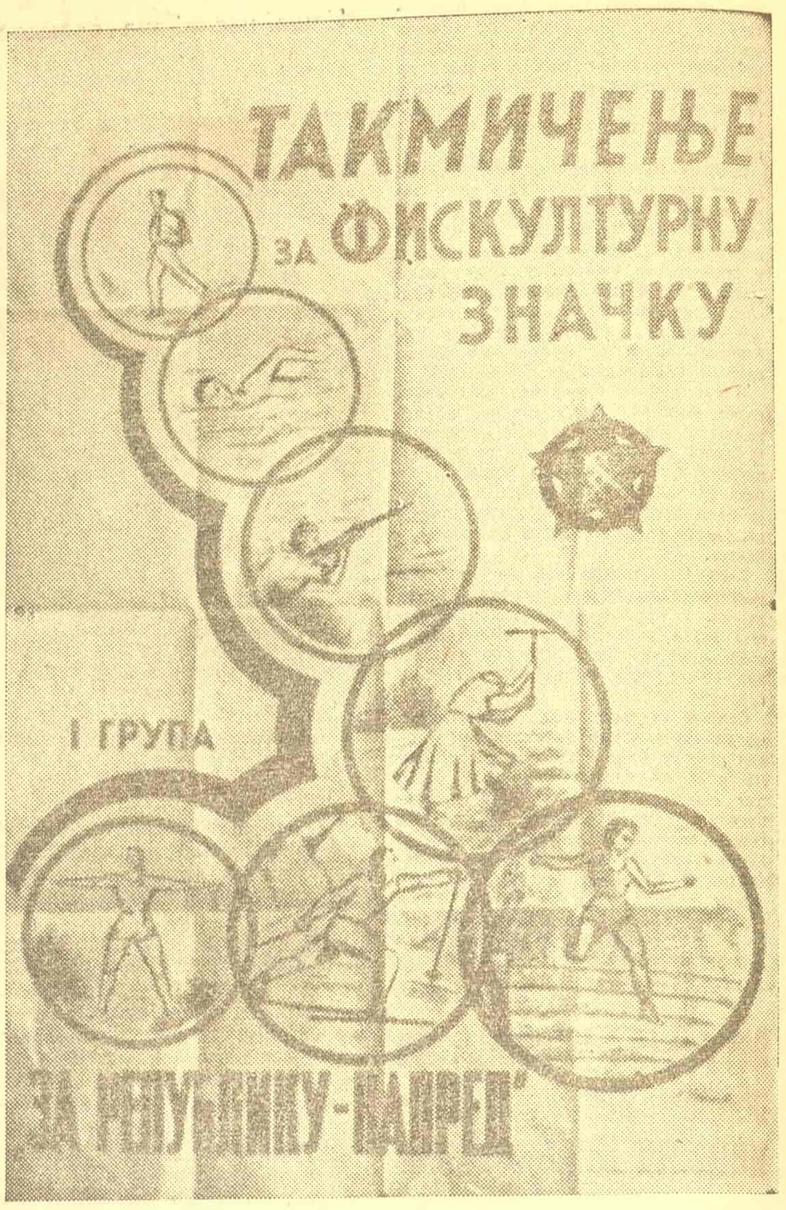

Без тренинга не могу се достићи одређени резултати

У једном предузећу фискултурна секција разделила је пријаве за фискултурну значку. Одмах су се створиле мале групице и развио се разговор о такмичењу.

— Ја потписујем за златну значку! — рекао је један од чланова предузећа и извадио налив перо.

— Друже, — умешао се референт фискултурне секције, размисли мало. Зашто баш одмах за златну значку? Да ли ћеш моћи да савладаш норме?

— Бацао сам копље 35 метара с лакћом. Ја сам стари спортиста.

— А када је то било?

— Па, пре десет година.

— И ниси од тада тренирао?

— Нисам. Али ја се осећам способним да бацим копље преко тридесет метара.

— Чекај, неће баш бити тако. Вежбањем можда ћеш стварно постићи добар резултат. Али ,зар не би било боље да се пријавиш за бронзану значку. Прве године, после толико времена откако си престао да вежбаш, настој да повратиш физичку кондицију, а следеће године јави се за златну значку.

Разговарали су још једно време и фискултурни референт успео је да убеди бившег спортисту, који је имао 38 година, да се такмичи за бронзану значку.

Он је толико запослен, — објашњавао је фискултурни референт осталима, да сам уверен да неће моћи редовно да вежба. А ако постигне норме само за сребрну или бронзану значку, то му се неће признати. Треба сваки учесник добро да процени своје могућности пре него што се одлучи да се пријави за такмичење.

Постављене норме резултата, како у обавезној првој групи, тако и у свим осталима, заиста су лако остварљиве. На први поглед, изгледају толико лаке да се могу постићи — као од шале!

Али није баш тако. Резултати се могу достићи, али — тренингом. Без вежбањем ретко ће ко успети да достигне одређене норме, ма да изгледа да треба само потрчати на 100 метара па достићи норму.

— Сто метара за 13,8! Па то није ништа!

Тако узвикују многи. Мисле ваљда да је наш рекорд 10,7, светски 10,2 а да лакоатлетичари обично трче око 11 секунди, па мисле 14 секунди су довољни да се лако савлада стаза од сто метара.

Али кад се изиђе на терен, кад се претрчи 100 метара и измери време, онда се мишљење из основа мења. Јер штоперица покаже 16, 17 па и више секунди! Сваки делић секунде скида се тренингом. Мора се, дакле, вежбати и то марљиво и редовно да би се постигли одређени резултати.

△

Има много њих који су потписали пријаву тек — реда ради. Знају да пливају, да возе бицикл, многи и да гађају, бавили су се неким спортом и сматрају да је то довољно да покажу друговима како су »спортски свесни«. Међутим, обавеза за ЗРЕН је озбиљна обавеза, одговорна пред самим собом и испољује чврстину воље и остварује тежњу да се користи држави, друштву и себи. Лако је потписати пријаву, а много је теже окачити значку. У то ће се уверити сви у току такмичења.

ЗРЕН
значи
„ЗА РЕПУБЛИКУ-НАПРЕД!"

Са мало труда и добре воље сви одређени задаци лако се постижу. А онај ко прође кроз прво такмичење осетиће врло брзо све благодети такмичења за ЗРЕН. Уложени напор освежиће га, учинити га отпорнијим, снажнијим, здравијим, веселијим, изменће га из основа.

А у томе је баш сва лепота овог такмичења.

РАД НА ОБНОВИ И ИЗГРАДЊИ ЗЕМЉЕ

У првој, обавезној групи, предвиђен је задатак рад на обнови и изградњи земље и то за подмладак и жене 20 часова, за бронзану значку 30, за сребрну 40 и за златну 50 часова.

У радове на изградњи и обнови земље урачунавају се само физички радови, као што су пољски радови, сеча дрва, изградња путева, железница и других саобраћајних објеката, рашчишћавање рушевина, рад на грађевинама, спортским објектим и слично.

Године играју важну улогу

Норме које кандидат треба да постигне, да би стекао право на ношење значке, састављене су по старости учесника.

Мушкарци:
А — од 15 до 18 године
Б — од 18 до 33 године
В — од 33 до 40 године
Г — старији од 40 година

Жене:
А — од 15 до 18 године
Б — од 18 до 28 године
В — од 28 до 35 године
Г — старије од 35 година

Пре такмичења сваки кандидат биће лекарски прегледан.

У недељу почиње такмичење у пливању за ЗРЕН

Пливање је један од најлепших спортова, који омогућава правилан развој свих делова тела, јача мишиће и развија отпорност. Зато пливање и водени спортови уопште заузимају важно место у такмичењу за фискултурну значку.

Пре свега, обавезно се тражи од сваког учесника у такмичењу да зна да плива. У првој групи задатака одређено је да такмичар за значку подмлатка преплива 25 метара, односно 50 за сребрну и 100 метара за златну значку. При овом такмичењу не води се рачуна о стилу, нити се мери време. Довољно је само умети пливати.

Пливање се лако може научити. Страх од дубине је највећа препрека. Чим се ослободимо страха пливање се лако научи. Најбоље је вежбати на малим дубинама. Погрешно је бацакати се и правити грчевите покрете, већ се треба понашати природно и правилним, одмереним покретима руку и ногу настојати да се одржи на површини воде. Најбоље је учити с неким који већ зна да плива.

У другој групи норми за такмичење за ЗРЕН предвиђена је и група пливања. Овога пута, међутим, потребно је постићи одређени резултат. Циљ је, наиме, брзина. Из приложене табеле види се колику дужину стазе и за које време такмичар треба да пређе да би постигао одређену норму:

Златна значка **Сребрна значка** **Бронзана значка**

	подмладак	18—33 год.	33—40 год.	40 г. и старији	18—33 год.	33—40 год.	40 г. и старији	18—33 год.	33—40 год.	40 г. и старији
м.	25 м.	50 м.			100 м.			100 м.		
	24"	50"	55"	1'	1',40"	1',50"	2',05"	1',25"	1',35"	1',50"
ж.	25 м.	50 м.			50 м.			50 м.		
	28"	1'	1'05"	1',12"	54"	58"	1'05"	50"	54"	58"

У трећој групи норме за пливање чара тражи не брзина, већ издржљивост; тако постављене, да се од такмичара тражи:

Златна значка **Сребрна значка** **Бронзана значка**

	подмладак	18—33 год.	33—40 год.	40 г. и старији	18—33 год.	30—40 год.	40 г. и старији	18—33 год.	33—40 год.	40 г. и старији
м.	200 м	200 м			400 м			400 м		
	4',30"	4',30"	4',50"	5',15"	9',40"	10',10"	10',50"	9'	9',30"	10',20"
ж.	100 м	200 м			200 м			200 м		
	2',50"	6',50"	7',15"	7',40"	6'20"	6',40"	7',10"	5',30"	6'	6',30"

Важно је у пливању, као и другим дисциплинама, не бити малодушан, већ истрајати у тренингу до краја. Рад треба да буде систематски. Прво треба пливати на краћим, па онда на дужим стазама. Треба пазити да тело у води има што природнији положај и да се усклади рад руку, ногу и осталих делова тела. Треба дисати правилно.

Такмичење се одржава у басенима. Ако их нема, лако је изградити нове. На реци басен се гради при обали, а ако је поток онда га треба једноставно заградити. Дужина и ширина басена важни су само код пливачких такмичења, док код учења то није важно. За утакмице басени треба да су дугачки 25,33 м., широки од 6 до 16 метара. У басенима, у којима се учи пливати, дубина не сме да буде већа од једног метра.

Четири степена

Програм такмичења за ЗРЕН заснован је на принципу постепеног и свестраног физичког васпитања и обухвата четири степена:

I степен — значка подмлатка
II степен — бронзана значка
III степен — сребрна значка
IV степен — златна значка

Такмичење за први и други степен тежи да се најшири редови омладине заинтересују за фискултуру, а такмичењем за III и IV степен треба да се повећа свестрана телесна способност и да се технички подигну резултати.

Програм такмичења обухвата седам група вежби и задатака, за подмладак и жене шест. Вежбе из прве групе обавезне су, а из осталих шест такмичар бира по једну вежбу из сваке групе.

Кратке вести о ЗРЕНУ

Такмичар који испуни све услове за степен за који се пријавио добија значку у знак признања за постигнути успех. Он има право да носи значку три године. Већ следеће године, а најкасније три године доцније, такмичар има право да се такмичи за значку већег степена.

△

После три године такмичар мора поново да се такмичи да би освојио значку и стекао право да је носи следеће три године. Такмичар који у прописаном раздобљу три пута узастопце освоји значку има право да је носи доживотно као сталну, која је украшена нарочитим знаком.

△

Сва такмичења за значку једног степена морају се одржати у току једне године. Ако у овом року такмичар не постигне одређене задатке, онда му се раније постигнути резултати не признају за такмичење у следећем року.

У једном истом року — дакле у току годину дана — такмичар се не може такмичити за значку из два степена (рецимо за бронзану и сребрну).

△

Ако кандидат приликом полагања испита не постигне одређен резултат, дозвољава му се да покуша још два пута. Овакви поправни испити полажу се само у времену када се одржавају редовни испити и такмичења.

Уредништво и администрација „20 октобра" Влајковићева 8 у Београду. Штампарско предузеће Народног фронта Србије. Одговорни уредник Душан Будимировић. Чек. рачун 62.317. Поштански фах 53